

#/ET

F/5097

Egyetemi ifjúsági parlament

Általános az igény a demokrácia fejlesztésére

November 22-én gyűlt össze egyetemünk többszáz fiatalja, hogy az év, az évek során felgyülemlett problémák, tapasztalatok alapján értékelje az ifjúságpolitika, az ifjúság gondjainak megoldása terén elért eddigi eredményeket és közösen jelölje ki a továbblépés irányait.

A parlament első aktusaként Szilvássy György levezető elnök javaslatára a résztvevők néma felállással adóztak a közelmúltban elhunyt Csizmadia Ernő rektor emlékének. A megemlékezés perce után SZUHAY MIKLÓS általános

rektorhelyettes fűzött rövid kiegészítést az előzőleg írásban közzétett állami anyagokhoz. Érzékeltette a rekonstrukció alatti nehéz helyzetet és utalt arra, hogy ilyen körülmények között az elmúlt időszakban is helyt álltak az egyetem dolgozói, hallgatói. Ezt követően a kari parlamentek tapasztalatai alapján emelt ki néhány gondolatot az írásos anyagokból.

FERENCZ GÁBOR, a KISZ-bizottság korreferátumának szóbeli kiegészítésében egyebek közt arra hívta fel a figyelmet, hogy a KISZ-bizottság kezdeményezéseivel — amelyek új, demokratikus, önkormányzati jellegű egyetemi köznevelődési struktúra megteremtésére, az ifjúsági parlamentek határozatait folyamatosan nyomon követő ifjúsági bizottság kialakítására, az ösztöndíjszabályzat módosítására stb. vonatkoznak — előmozdítják az egyetemi viszonyok fejlődését, illetve a javaslatok megvalósulásának garanciájául is szolgálhatnak. A hozzászólások első blokkjában elsősorban fontos és aktuális egyetemi ügyek kerültek elő.

MEGEMLEKÉZÉS: A Magyar Tudományos Akadémia, az MSZMP KB Párttörténeti, Társadalomtudományi Intézete, a Politikai Főiskola, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem tudományos ülésszakot rendez. Az elmúlt 40 esztendő társadalmi fejlődése témakörben. A Magyar Tudományos Akadémia dísztermében megrendezésre kerülő ülésszak december 10-12-én lesz.

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXVI. ÉVFOLYAM, 19. SZÁM ÁRA: 1,40 FORINT 1984. DECEMBER 6.

Az elmúlt 40 esztendő társadalmi fejlődése

Az elmúlt évtizedek során. Előadó: Bognár József akadémikus.

1. Iparunk negyvenéves fejlődése. Előadó: Vajda György akadémikus.
2. Mezőgazdasági eredményeink forrásai. Előadó: Sipos Aladár akadémikus.
3. Társadalompolitikánk negyven éve. Előadó: Kulcsár Kálmán akadémikus. Délután fél 3 órakor Korreferátumok
1. Külvgazdasági kapcsolatok és a magyar gazdasági fejlődés: Kozma Ferenc, a közgazdaságtudomány doktora.
2. Új paradigma felé? Egy fejezet a szocialista gazdasági elmélet történetéből: Madarász Aladár, tudományos munkatárs.
3. A növekedés hajtóerői és forrásai: Román Zoltán, a közgazdaságtudomány doktora.
4. A magyar mezőgazdaság iparosodása: Burgert Róbert, a közgazdaságtudomány kandidátusa.
5. Gazdasági és társadalmi fejlődésünk kölcsönhatásai: Nyitrai Ferencné, a közgazdaságtudomány kandidátusa. December 12-én, szerdán 9 órakor

1. Elnöki megnyitó: Szentágotthai János akadémikus
2. Az elmúlt évtized a magyar történelemben. Előadó: Berend T. Iván akadémikus.
3. Hazánk nemzetközi helyzetének változásai. Előadó: Berecz János, a történelemtudomány kandidátusa.
4. A magyar társadalom szerkezetének alakulása. Előadó: Huszár István, az MSZMP Központi Bizottságának tagja. Délután 3 órakor
1. Szocializmus és nemzet-tudat a felszabadulás utáni magyar fejlődésben. Előadó: Pach Zsigmond Pál akadémikus. Korreferátumok
2. A népi demokratikus államiság alakulása és fejlesztésének irányai: Halász József, az állam- és jogtudomány kandidátusa.
3. A népi demokratikus fejlődés nemzetközi és hazai feltételei: Balogh Sándor, a történelemtudomány kandidátusa.
4. Elmélet és politika: Szabó Bálint a történelemtudomány kandidátusa.
5. Internacionálizáció és nemzet-tudat a 80-as években: Balogh András, a történelemtudomány kandidátusa.
6. A felszabadulás és a demokratikus fordulat a köz-tudatban: Orbán Sándor, a történelemtudomány doktora.
7. December 11-én, kedden 9 órakor
1. A gazdaságpolitikai és irányítási koncepciók fejlődése

az elmúlt évtizedek során. Előadó: Bognár József akadémikus.

2. Iparunk negyvenéves fejlődése. Előadó: Vajda György akadémikus.

3. Mezőgazdasági eredményeink forrásai. Előadó: Sipos Aladár akadémikus.

4. Társadalompolitikánk negyven éve. Előadó: Kulcsár Kálmán akadémikus. Délután fél 3 órakor Korreferátumok

„A tervezet ellentmond a társadalmi, gazdasági folyamatoknak”

Együttes ülés véleménye az oktatási törvénytervezetről

EGYÜTTES ÜLÉST tartott az egyetemi tanács, az MSZMP egyetemi bizottsága, a KISZ-bizottság, valamint a szak-szervezeti bizottság november 26-án. Selmeci Lajos pb-titkár, az ülés elnöke méltatta a közeli napokban elhunyt rektorunk, Csizmadia Ernő érdemeit, majd a jelenlevők egyperces néma felállással adóztak Csizmadia Ernő emlékének.

Az együttes ülés az oktatásról szóló törvénytervezet megvitatását tűzte napirendjére. Avar György terjesztett vitaindítót az ülés elé. Mint ismeretes, a tanszékek, intézetek, a társadalmi testületek már véleményezték a tervezetet, s az így összegyűlt több mint 60 oldalnyi észrevételből emelte ki Avar György a

legfontosabbakat. Elmondta, hogy a tervezet minden eddigénél átfogóbban tárgyalja az oktatás kérdéseit, többek szerint, pozitívuma, hogy összhangban van azokkal a konkrét oktatásfejlesztési tervekkel, amelyek ez idáig napvilágot láttak. Többen felvetették, hogy számtalan olyan része van, amely túlzottan konzervatívja az adott helyzetet, illetve amely távol áll a realitásoktól. Nem tűnik ki, hogyan válik egyszerűbbé az egyetem irányítása, nem követ megfelelő logikát. Sokan kifogásolták a tervezetben megnyilvánuló centralizációs tendenciát és ezzel szemben a demokratizálás fontosságát hangsúlyozták. Alapvetően aláhúzza az egyetem szakmai önállóságát,

azonban a tervezetből kitűnik, ez csak illúzió, önáltatás. Töb-ben kritika tárgyává tették a zárt felvételi keretszámok pontos központi meghatározását, és ehelyett -től -ig határo-ra vonatkozó javaslatot tartanának helyesnek. Tovább-ra sem rendezte a tervezet a hallgatók anyagi felelősségé-nek kérdését. Vannak, akik úgy vélik, hogy az ilyen széles körben megvitatott tervezet helyett, jobb lett volna a tervezet bizonyos sarkalatos kérdéseit a megszövegezés előtt vitára bocsátani. A társada-lom demokratizálási tenden-ciáival ellentétesnek ítélik a tervezetet. Hangsúlyozták, hogy a hallgatói jogviszonyt rendezni kéne már. Nem fog-lalkozik a tervezet a költségvetési fedezet kérdésével, pe-

dig az oktatást az egyik legfontosabb beruházásnak kellene tekinteni. A 60 oldalnyi vélemény konkrét szöveg-módosítási javaslatokat is tartalmaz, amelyekre Avar György ezúttal nem tért ki. A tervezet centralizációs törekvéseire visszatérve, hangsúlyozta viszont, hogy az egyetemek nem lesznek a jelenleginél önállóbbak, sőt, helyzetük visszalépés lesz majd a jelenlegihez képest is. A vélemények szerint nem tükrözi a tervezet az utóbbi évek széles körű vitáit, az ifjúsági parlamenteket sem, holott szövege szerint ezek tapasztalatait felhasználták megalkotásakor. Eies kritika érte azt a „kiskaput”, hogy a miniszternek joga lenne min-

Gmk a Nyelvi Intézetben

A rektori tanács november 26-án tárgyalta meg a gmk működését. Megalakulásánál az egyetem figyelembe vette az indulási nehézségeket és maximális segítséget nyújtott az-zal, hogy eltekintett az egyetemnek járó térítéstől. A ta-

Rektori tanácsülés

A Nyelvi Intézet gazdasági munkaközössége 1983. április 8-án alakult, azzal a céllal, hogy megfelelő pluszjövdelemhez juttassa a legtehetősebb fiatalokat, akik körülményeik folytán rendkívüli módon terheltek és rákényszerülnek az egyetemi fizetésen túli jövedelemkiegészítésre.

Dobrovits Iván rektorhelyettes a rekonstrukció jelenlegi állásáról adott tájékoztatót. Mint mondtotta, a rekonstrukció után tervezett berendezések bemutatása céljából 2 mintaszobát bútoroztak be (Bácskai Tamás, Dobrovits Iván szobáit), amelyeket mindenkinek meg lehet tekinteni, sőt véleményezni is. Az erre a célra szolgáló nyilvántartó könyvben bejegyzett véleményeket figyelembe veszik az egyetem bútorozásánál.

Rekonstrukció

A központi épület területén az építkezést bizonyos részeken még a lengyel munkások végzik, de miután foglalkoztatásuk költséges, ezért sok munkaterületet vett tőlük át a Középpület-Tervező Vállalat. A sorra kerülő újabb költözködést forgószínpad-szerűen tervezik lebonyolítani, azzal a céllal, hogy az építkezés folyamatos legyen. Az első lépésben sorra kerül a költözködéssre 1985 nyarán kerül sor. Terv szerint VII. hó 30-án kell átvenni az építőktől a teljes pincét, menzát, az I. és II. előadót, a földszintet és a Sóház utcai rész I., II., III. emeletét.

Az első ütemben költözködi a gazdasági hivatal, a teljes földszint és a belső udvarra néző tanszékek, az építőktől átvett területekre. Mint kiderült, ezzel a költözködéssel azonban nem lesz könnyebb az egyetem helyzete, mert azok, akik elfoglalhatják végleges helyüket, összességében kellő húzzák magukat, hogy ideiglenesen helyt tudjanak adni másoknak is.

Az első ütemben sorra kerülő költözködéssre való tekintettel később, szeptember 20. körül kezdődik majd 1985-ben a tanév. Majd néhány olyan körülményről tájékoztatta a tanácsot a rektorhelyettes, amelyek nehezítik a folyamatos rekonstrukciót. Jelenleg a legnagyobb probléma a pince és

Párttertekezleti előkészületek

A legutóbbi pártbizottsági ülés — Selmeci Lajos pb-titkár előterjesztése alapján — 3 bizottságot hozott létre a párttertekezleti munka előkészítésére. Ezek a következők:

Jelölést előkészítő bizottság.

Feladata előkészítő beszélgetések alapján tájékozódni a párttertekezlet káderneműkájáról, amellyel a jelölő bizottság munkájához nyújtanak segítséget. Vezetője Selmeci Lajos. Tagjai Somogyi Béláné, Szarvas László, Erdei György, Vámosi Sándor, Kovács Sándor, Kerekes Sándor, Szigeti Endre és Hornyák János.

Dokumentumokat összeállító bizottság.

Feladata a párttertekezleti dokumentumok megszerkesztése, összeállítása a párttertekezlet előtt, közben és után. Vezetője Gyenge Zoltán. Tagjai Paizs János, Poller Imre, Kollarik Amália, Huszár Ernő, Megyeri Endre, Ferencz Gábor.

Szervező bizottság. Feladata a párttertekezlet sikeres formai, szervezett lefolyásának biztos szavatolása. Vezetője Némethi Gábor. Tagjai Buda Györgyné, Róth Józsefné, Csata Sándor és Bozsay László.

Majd megtárgyalta a pb a februári párttertekezleti beszámoló vázlatának tervezetét. A hozzászólók néhány kiegészítő javaslata után a pb elfogadta a tervezetet.

Ezt követően a pb a vb javaslatára kooptálta tagjai közé a KISZ-bizottság titkárát, Ferencz Gábort. Ezzel az idő múltával többen eltávozásuk miatt lecsökkent pb taglétszáma 33-ra emelkedett.

A testület néhány szervezeti kérdésben is állást foglalt. Elfogadta, hogy a rektori hivatal alkalmazotti állományának pártcsoportja saját kérésére és a vb döntése alapján a jövőben a ker. kari pártalapszervezet helyett a gazdasági hivatal pártalapszervezetében végezze munkáját. Jóváhagyta a Nyelvi Intézet pártcsoport önálló pártalapszervezeti működését, és végül megszűntette az általános kari pártvezetőséget.

Felhívás!

A Magyar Vöröskereszt egyetemi alapszervezete elsősegélynyújtó-tanfolyamot szervez egyetemünk dolgozói és hallgatói részére. Megfelelő számú jelentkező esetén a 6-8 hetes tanfolyam 1985. február hónapban indul. A tanfolyamot a Vöröskereszt kerületi vezetősége által biztosított orvosok vezetik. A tanfolyam elvégzéséről szóló igazolást a gépjárművezetői jogosítvány

megszerzéséhez kötelezően előírt elsősegélynyújtó vizsgaként is elfogadják.

A tanfolyamra 1985. január 15-ig lehet jelentkezni, az egyetem főépületében a közgazdasági elméletek története tanszéken, valamint a Kinizsi utcai épületben, a technológiai tanszéken.

Magyar Vöröskereszt egyetemi alapszervezete

Nívódíjak

Legutóbbi ülésén nívódíjat ítélt oda az egyetemi KISZ-bizottság a készülő új Oktatási Törvény tervezetét véleménye-

ző KISZ-es munkabizottságnak, továbbá a kollégiumközi filmklubnak a színvonalas, az egyetem érdekében folytatott munkáért.

(Folytatás a 2. oldalon.)

(Folytatás a 2. oldalon.)

KEDVES KOLLÉGÁK, BARÁTAINK!

Összinté szívvel köszönjük, hogy szeretett férjem, édesapánk elvesztése miatti határtalan fájdalomunkat együttérzősége kifejezésével enyhíteni igyekeztek. Nagy szükségünk lesz a baráti összefogásra, hogy azt az ügyet, amelynek ő fő motorja volt, most már nélküle, de mégis az ő szellemi ösztönzésével tovább tudjuk vinni.

Elvtársi, baráti üdvözléssel,
Csizmadia Székely Magda,
Csizmadia Zsuzsa és Magda

Karácsony előtt...

Bevallom, nem szeretem az ünnepeket. Nem értem, miért kellene boldognak és átszellemültnek lennem csak azért, mert a kalendáriumban egyes számokat piros betűkkel szednek. (Igaz, van egy munkanap, amit minden magyar szívesen megünnepel...) Nem szoktam húsvétkor tojásokat festeni, sonkát enni, lányokat locsolni. Szilveszterkor sem rúgok be csak azért, mert ez az év utolsó napja. Az olyan születésnap szürokat sem szeretem, mikor előtte zsebnotezből válogatják ki a meghívásra érdemesek listáját.

felejtesz mindent. Elfelejtél például azt a röpke beszélgetést, melynek végén a teremőr bácsi azt mondja a kiállítás terében: „rossz előérzetem van...” (mit tudtam volna válaszolni: „nekem is...”). Mikor kezdő diplomaként nem tudsz egészségesen, korszerűen táplálkozni, hanem olesó önkiszolgáló étteremben sötétet, pásztorharonyát eszel öt szelet kenyérrrel; mikor egész éjszaka Zsolnay-porcelánokat mosogatsz a Gundeiben, s ha csak egyet el-törzs, már te fizetsz; mikor valamilyen rosszul felfoott hatalompolitikai érdek miatt bármelyik pillanatban saját árnyékkodá feketed-hetsz egy csonka falon; mikor elvárják tőled, hogy optimista, jó közérzetű, „pozitív hős” legyél, s nem értik, miért vagy cinikus; mikor már sokadszor kérik azt, hogy légy türelmes, megértő, segítőkész...

A karácsony mégis valahogy más, minden évben december 25-26-ára esik, mégsem gondolok arra, hogy most a „születésnapot” kell megtartanunk. Azt hiszem, nem vagyok egyedül. December végén sok fiatal házaspár, egyetemista, munkás utazik vilámoson, vonaton haza — albérletéből szüleikhez, szüretükhöz. Valahogy ezen a két-három napon én sem veszekszem szülemmel. Mióta eszemet tudom, szentestén mindig otthon voltam. Aztán másnap nagy-szüleim (idén először csak nagymamám) és nagynéném, férjével, kis unokatestvéreimmel átjönnek hozzánk ünnepekre, cserébe a harmadik nap mi látogatjuk meg őket.

... Akkor komikus rítusnak tűnik a karácsony. Pogány keresztények — ateisták bámulnak egy, mindenféle fényes vacakkal tele-aggatot, tükös levelű fát, mint ahogy az ősemberék meredtek egykor a tűzbe. Neveléses, nem?

Pedig karácsony előtt, s után milyen nevelésesnek tűnnek ezek a szép napok. Olyan ez a szertartás, mint az alkohol, rövid időre el-

Aztán karácsonykor be-lépsz az ajtón, segítesz a karácsonyfa feldíszítésében, kíváncsian bontogatód a neked szánt csomagokat. Izlik a gazdag vacsora, s az édesapád termelte aranyszínű bor, a televízióban pedig felszendülnek a IX. szimfónia első hang-jai...

Rózsa Iván

Együttes ülés véleménye az oktatási törvénytervezetről

(Folytatás az 1. oldalról)

denféle előképzéssel nélkül bárkit fölvenni az egyetemek-re, illetve bárkinek tudomá-nyos fokozatot adhatna. A KISZ terjedelmes észrevételéből Avar György a következ-őket emelte ki. Megfonto-landónak tartják, hogy a je-lenlegvel szemben önálló köz-oktatási és önálló felsőoktatási törvény szülessen. Nem emlí-ti a tervezet, hogy az egyete-mek kimagasló kulturális centrumok és tudományos műhelyek is egyben. Nem szolgálja a diákok önrendel-kezését, és deklarációnkon ki-vül semmit nem tesz azért, hogy az Alkotmányban szere-plő művelődéshez, tanulá-sához való állampolgári jog megvalósuljon.

A VITA BEVEZETŐJE-KÉPEN Selmeci Lajos mint-egy válaszolva az együttes ülés résztvevőinek arra a jo-gos kérdésére, hogy mi lesz az itt felmerült javaslatok sorsa, hiszen a törvénytervez-et meglehetősen előrehala-dott állapotban van, Kőpeczi Bélának a törvénytervezet-hoz csatolt javaslatából idézett: az esetleges javaslatokat, véle-ményeket, észrevételeket el kell juttatni az illetékes osztá-lyokra, hogy azokat figye-lembe vehessék. Tehát nem kell határozatot hozni a tör-vénytervezettel kapcsolatban, csak véleményezni azt.

BEREND T. IVÁN volt a vita első hozzászólója. Indo-kát érzi ő is egy új törvény-tervezet kibocsátásának, hi-szen az 1961-ben megjelent előző törvény régezség el-avult. Ennek ellenére sem tartja most célszerűnek a tör-vény kibocsátását. A reform-előkészítő munkálatok valójá-ban évek óta elhaltak, leáll-tak és a törvény ebben a for-májában reformhelyettesíté-s, dekoratív, a jelen kereteket feleslegesen megmerevítő len-ne. A reform és a törvény kapcsolatát tisztázni kellene. Ha lesz mégis törvény, mert ez igen valószínű, komoly fo-gyatékoskossága lesz, hogy alap-vetően mindent szabályozni kíván, ez pedig eleve jogi képtelenség. Ez a törvényter-vezet elavult szellemiségű, azt tartja szabadnak, amit a tör-vény megenged, holott a kö-

zelmúltban hozott gazdasági törvényeket is úgy fogalmaz-ták már, hogy minden szabad, ami nem tilos. A centralizációs törekvések, a felvilágosult ab-szolútista törekvések egyik in-doka lehet, hogy a felsőoktatá-sban devalválció, leromlás zaj-lék, ami szélsőséges egyetemi, főiskolai autonómia esetén ka-tasztrofális lehet. Ebből azon-ban nem következik a centrali-záció jogosultsága, ami egyé-ként is ellent mond a társada-lomban és gazdaságban ér-vényesülő decentralizációs, demokratikus, az autonómiát növelő tendenciáknak.

SZARVAS LÁSZLÓ véle-ménye alapvetően egybees-gett Berend T. Ivánéval. Szer-inte a törvénytervezet a poli-tikai bizottság 1981-es fel-sőoktatási állásfoglalásának leépítési folyamatába kapoco-lódik, ha nem is nyilvánosan. Ez talán nem volna baj, de mindezt a politikailag érett testületek be nem avatásával teszi, miközben a dolgok más-ként mennek. Nyíltabban kell beszélni arról, hogy egy át-rendeződési folyamatban élünk.

A törvénytervezet szerinte is ellentétes a társadalmi, politi-ikai, gazdasági folyamatokkal, sérti az önállóságot. Szarvas László felvetette a garanciák kérdését a törvénytervezettel kapcsolatban: ki, hol, hogyan fogja ellenőrizni, hogy a tényleges közvélemény meny-nyiben kerül be, vagy kerül ki a javaslat további munká-latai során. Javasolta, hogy amennyiben a törvényterv mégis az országgyűlés elé ke-zen az egyetemi testületek próbálják elérni, hogy kriti-ikai véleményük legalább meg-jelenjen abban a vitában.

HORVÁTH ISTVÁNNÉ ki-fogásolta, hogy a tervezet nem mondja ki, mivel kell rendelkeznie az oktatási in-tézménynek a tervezetben foglalt célok megvalósításá-hoz, a megfogalmazott köve-telményekhez nem biztosítja a feltételeket.

SZÉP JENŐ az egyetemi autonómia védelmében szót. A törvénytervezet nem oldja meg azt a legfontosabb prob-lémát, amellyel garantálni le-het az egyetemen a minősé-gi munkát, az oktatás maga-sabb színvonalát.

TIMÁR JÁNOS kifogásolta a zárt felvételi keretszám szo-gorú központi meghatározá-sát, ez soha nem volt így és soha nem volt rá szükség. Hangsúlyozta továbbá, hogy nem elegendően kérielt a koncepció.

SZABÓ KÁLMÁN az elő-te felszólalókkal ellentétben kijelentette, nem biztos, hogy le kell venni a témát a na-pirendről, de szerinte, a ter-vezetet úgy kell átdolgozni, hogy esetleg külön közoktatási és külön egyetemi, kutatási tör-vény szülessen. Kedvezőbb feltételeket követelt az egye-temi tudományos munkának és célszerűnek látta, ha a ku-tatástízet és az egyetem összekapcsolódna. Szót emelt az egyetemi oktatók alacsony fizetése ellen.

OLÉ LAJOS kijelentette, hogy régen vett részt ilyen széles körű testületi munká-ban, amely elviekben ennyire egybehangozóan vélekedett volna. Szólt az oktatók erköl-csi és anyagi támogatásáról, amely a kormány kiemelt fel-adata kell, hogy legyen. Szót emelt a túlcentralizált, nem demokratikus szellem ellen. Állást kellene foglalni az egyetemek fokozott támogatá-sáról. Messzemenően egyet-értett a hallgatók jogállásának rendezési igényével, továbbá azzal is, hogy végre munká-ban töltött időnek ismerjék el a hallgatók egyetemi éveit.

KERÉKGYÁRTÓ GYÖRGY-NE ismertette a pb oktatá-s és tudománypolitikai bizottsá-gának a törvénytervezetről alkotott véleményét. Szükség van új törvényre, azonban ez a tervezet nem ad előrelé-pést és ellentmond a társada-lomban végbenemő széles kö-rű demokratizálási folyamata-nak is. Véleményük szerint a tudománypolitikai irányelvek nem valósulnak meg a ter-vezetben. Támogatják, hogy az egyetemi vezetésbe külső szakemberek kerüljenek, a második diploma önköltséges megszerzését azonban legfel-jebb átmenetileg tartják elfo-gadhatónak. Kérte a testület hozzájárulását, hogy az itt el-hangzott vélemények általános összefoglalója mellett a hát-téranyagokat is juttassák el a minisztériumba.

B. KISS TAMÁS az előtte felszólalókkal egyetértett ab-

ban, hogy a tervezet visszalé-pés, túlszabályozott, önellen-tmondásos. Hiányolta az or-szágban kialakult széles körű vitákban kialakult irányok be-építését a tervezetbe. Legyen nyitott, engedje meg a továb-bi kísérletezést, fejlesztést, tükrözze azt, hogy az oktatás hosszú távú beruházás, to-vábbá azt, hogy az egye-tem a tudomány bázisa. Több csatornából kellene biztosítani az oktatás kielégítőbb fi-nanszírozását. Az oktatás nö-vekvő költségei, a zárt felvé-teli keretszám egyre inkább veszélyeztetik a tanuláshoz vá-ló állampolgári jog érvényesü-lését. A tervezet semmiféle or-voslást nem ad a hallgatói jogállás problémáira sem.*

* Nemcsak az autonómia te-rén, hanem a demokrácia te-rén sincs előrelépés az anyag-ban, pedig az egyetemi auto-nómia sem érne sokat belső de-mokrácia nélkül.

MÁTYÁS ANTAL kifogásol-ta, hogy a tervezet nem tesz semmit az egyetemi bürokrácia leépítésére. Egyértelműen az egyetemi, sőt a tanszéki auto-nómia fokozása mellett fog-lalt állást. Nem javítja a ter-vezet a kiemelkedő tudomá-nyos oktatómunka megbecsü-lését. Egyetértett azzal, hogy a tanszéki- és intézetvezetők megbízhatóság többször megho-szabbítható legyen, de nem ért-tett egyet azzal, hogy az egye-tem rektora akár 15 évig is ugyanaz a személy lehessen. Ellenében a korábbi felszö-la-lókkal, Mátyás Antalnak kife-jezetten tetszett, hogy a pro-fesszorok kinevezése — a ter-vezet szerint — a Miniszterta-nács-hoz tartozik. Véleménye szerint így e címek ázsiója emelkedik. Támogatta azt a ja-vaslatot, hogy az egyetemi tes-tületekbe külső szakemberek kerüljenek, és javasolta, hogy az akadémikusok automatiku-san legyenek tagjai a kari és az egyetemi tanácsnak.

AVAR GYÖRGY a hozzá-szólások befejeztével összefo-galójában a következőket emel-te ki. Csak a legmarkánsabb véleményeket összesít és eh-hez csatolja az itt elhangzott, ill. írásban benyújtott eddigi véleményeket. Hangsúlyozta, hogy a kívánt újabb tervezetet is meg akarja vitatni az egye-tem, mielőtt további intézke-dések történnek.

Megkérdeztem a Nemzetközi Szakbizottság titkárát...

A Közgazdász legutóbbi szá-mában valamennyien értesül-hettünk arról, hogy a KISZ-bizottság Nemzetközi Szakbi-zottságának új vezetője Becsey Zsolt. Ot kérdeztem az egye-tem nemzetközi kapcsolatainak alakulásáról.

Tavalyi lettél a KISZ-bi-zottság tagja s az idén már a szakbizottság vezetője is vagy. Nem jelent ez a tanulás mel-lelt túlzott megterhelést?

Korábban, a gimnázium-ban is sok közösségi mun-kát végeztem a tanulás mel-lett, így itt sem jelent ez túlzott megterhelést, bár kétség-telenül e két feladat megoldá-sa nagyobb odafigyelést és jóval több időt igényel. Az új megbízatást illetően pedig csak annyit, hogy készültem rá.

A szakbizottságnak jelen-leg számos országgal van ka-pcsolata, így a Szovjetunióval, az NDK-val, Bulgáriával és Lengyelországgal. Hogyan tör-ténik a kapcsolatfelvétel az egyes országok egyetemeivel?

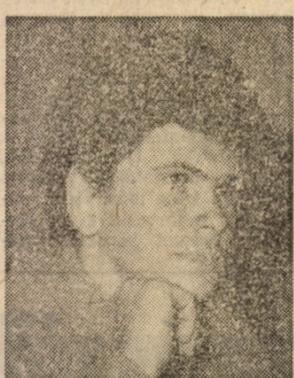
Az összeköttetés megte-remtése a KISZ Központi Bi-zottságának a feladata. Ezeknek a szerződéselnek a megkötése komoly gyakorla-tot és nyelvismeretet igényel, s a tárgyaló felektől nagy fe-lelősséget követel.

Valóban nagy felelősség háru rájuk. Eppen ezért senk-it sem dobunk a mélyvízbe. Valamennyien komoly gyakor-laton vesznek részt, s csak ezt követően utazhatnak a szer-ződések megkötésére. Hatvan hallgató tölti nyarának fe-lét a különböző országok építőtáborában. A többiek, húszan-húszan diákturista-cserére, s ugyanennyien sporteserére utaznak ezen or-szágokba, tizen pedig delegá-ció tagjai. Ez utóbbi részben a KISZ-bizottság jutalmazá-spolitikájának is része.

Úgy tűnik, hogy a kül-földi építőtáborokba utazók

keretszáma igen alacsony. Ho-gyan oszlik meg ez a létszám?

— Minden nyáron negyve-nen utazhatnak a Szovjetunió-ba, tizenötven-tizenötven Leni-ngrádba, illetve Szibériába, tize-n pedig — a tavalyi szünet után — a moszkvai Plehanov Közgazdasági Főiskola vendé-gi, hagyományosan Kazahsz-tánban. Szovjet építőtáboraink rendkívül népszerűek.

S bár első hallásra hi-hetetlennek tűnhet, de rop-pant népszerűségnek örvend a jelentkezők között ázsiai építőtáborunk. Azt hiszem, ez a kéthetes ázsiai kis körutazásnak tudható be. Az NDK-val is folyamatos a ka-pcsolatunk. Berlinbe tíz hallgá-tó utazik nyaranként, s ugyan-csak rendszeresen indulnak el csoportok cseréülletésre. Legjobb kialakult kapoco-latunk talán Bulgáriával van. Tíz hallgató tölti kellemesen nyarának felét a tengerparton, Várnában.

A jelentkezések nagy ré-szét évről évre nem tudjátok elfogadni helyhiány miatt. Vannak-e terveitek e kapoco-latok továbbfejlesztésére, bő-vítésére?

Igen. Elsősorban a Szov-jetunióban nyíltak újabb, szá-munkra kedvező lehetőségek.

A jövő nyártól kezdve újabb tíz diák számára válik lehető-vé, hogy Moszkvába utazzon hat hétre. A moszkvai Gubkin Közgazdasági Főiskolával nem-rég kötöttük meg az ötéves keretszerződést. Távlati ter-veink között szerepel a tibliszi és a jereváni testvéregyete-mekkel való kapcsolatfelvétel, melynek sikeréért mindent el-követünk. Az NDK-ban és Bulgáriában nem adódtak szá-munkra kedvező feltételek. Ami Lengyelországot illeti, ez teljesen új kapcsolat. Jövő ta-vasszal szeretnénk megkötni azt a szerződést, amely öt hallgató számára biztosítja az építőtáborozást.

Ezek után, azt hiszem, mindenkiben jogosan vetődik fel a kérdés: hogyan lehet el-jutni a külföldi építőtáborok-ba?

A Nemzetközi Szakbizott-ság minden évben meghirdette az építőtáborokat, s a közönsé-gi munka és egyéb szemon-tok alapján döntöttek el, hogy ki utazik, s ki marad. Ezen a rendszeren szeretnénk változ-tatni! Olyan pontozásos rend-szer bevezetését tervezzük, amely kiküszöböli a személyes kapcsolatokat. Az elérhető pontszám egyik felét akkor kapja meg a pályázó, ha részt vett a miskolci építőtáborozá-son, a másik felét a közösségi munka, a tanulmányi ered-mény és esetleg a nyelvtudás alapján kapja meg. A végső döntést egy kibővített bizott-ság hozza majd meg.

Eddig csak az egyetem-nek a szocialista országokkal való kapcsolatáról volt szó. Bi-zonyára sokan szívesen utaz-nának nyugat-európai orszá-gokba. Milyen lehetőség van erre jelenleg?

Két héttel ezelőtt erre még azt válaszoltam volna, hogy jelenleg nincs közvetlen kapcsolatunk nyugati orszá-gokkal. Most azonban öröm-

mel közölhetem, hogy sikerült egy korábbi szerződést meg-újítanunk egy helsinki egye-temmel. Eszerint tíz finn főis-kolás látogat el majd hozzánk a jövő év áprilisában a KEN keretében. A látogatást ugyan-ennyi magyar hallgató viszo-nozza majd a következő tanév szeptemberében. Az utazásra pályázatot fogunk kiírni. Any-nyit elárulok, hogy olyan tíz fős csoportok jelentkezését várjuk majd, akik lehetőleg amatőr sportolók, az angol, esetleg a német nyelvet jól ismerik és vállalják e tíz fiatal itthoni elhelyezését. Szeret-nénk Ausztriával is felvenni a kapcsolatot. Ezek a tárgyalá-sok azonban még kezdeti stá-diumban vannak. A KISZ KB pedig minden évben hivatalos pályázatot ír ki néhány nyu-gat-európai országra. A több éves közösségi munka és a nyelvtudás alapján döntenek el, hogy kik lesznek a szerencsés kiutazók.

Már szó esett a miskolci építőtáborunkról. Hogyan si-került a tavalyi tábor, s mi-ként vannak megelégedve a külföldi hallgatók az itteni kö-rülményekkel?

A tavalyi, tizedik miskol-ci négy hét az eddigi legsike-resebb építőtábor volt. Mi mindent elkövetünk annak ér-dekében, hogy vendégeink jól érezzék magukat.

A jövő nyártól kezdve az építőtáborozás ideje négyről három hétre csökken, s a ko-rábbi országnézés is csupán egy hét lesz. Úgy véltük ugyanis, hogy az amúgy is rö-vid nyarat eléggé megrövidíti ez a hat, illetve négy hét. Ezért javasoltuk partnereink-nek a táborozási idő csökkenté-sét.

Várjuk a tavasszal meghir-detendő miskolci építőtáborba diáktársaink jelentkezését. Ga-rantáljuk számukra a kelle-mes nyári táborozást!

Csordás Zoltán Dániel

Rektori tanácsülés

(Folytatás az 1. oldalról)

a menzai terület burkolóanya-gának beszerzése. Késésben van a berendezés beszerzése is. Az I. és II. előadó építész vi-taszonylag jól halad. Gondot itt is a bútorok beszerzése okoz. Lassan halad a Sőház utcai rész építése. VIII. 20. körül már ide is meg kell kezdeni a beköltözést. A költözködés má-sodik ütemére 1985. december 15-én kerül sor. Ekkor adják át az építők az aulát, az angol, illetve Duna-parti részét, a máso-dik és harmadik emeletet. A mozgásban levő egyetemen a helyzet 1986. március 30-ra nyugszik meg, amikor is az épület kétharmad részét vég-legesen használatba vehetjük. Sok izgalmat okozott, de már megoldódott a tetőszerke-zet és tető, valamint az ösz-zes nyílászáró és a padlózat felújítása, amelyeket jó ütem-ben egyik magyar vállalat csi-nál.

A menzát olyan korszerű bú-torokkal rendezzük be, ame-lyeknek az asztal és a székek egybeépített. Eldöntötték már mi-lyen lesz az I. és II. előadó bútor és technikai berende-zése. Ugyancsak döntés szüle-tett az aula és a majdani dísz-terem berendezéséről. A sze-mináriumi helyiségek a Zsil utcaihoz hasonló berendezé-seket kapnak.

Az utóbbi időben érezhető némi idegesség — jejezte meg Dobrovits Iván — de ez véleménye szerint nem csu-pán a rekonstrukción tu-lajdonítható. Szerencsére már kifelé megyünk a bajokból, és egy fél év múlva, ha nem is leszünk bővebben a helynek, de lényegesen szebb körülmé-nyek között dolgozhatunk.

Az IP értékelése

A tanácskozás harmadik na-pirendi pontja az ifjúsági par-lament értékelése volt. Szuhay

Miklós rektorhelyettes megá-lapította, hogy az 1981-es ifjú-sági parlamenthez képest idén a résztvevők száma nagyobb volt, jobb volt a vita hangula-ta és egészében konstruktív-nak tekinthető a parlament. Ebben szerepe volt annak, hogy az állami vezetés a KISZ-szel kellő időben jól elő-készítette a parlamentet. Dic-séret illeti a KISZ-bizottság tit-kárát Ferencz Gábot, pozitív közreműködéséért. A rektori tanácsot tájékoztatta Szuhay Miklós, hogy a betherjesztett határozatot az IP elfogadta és egyben az állami vezetés fel-adatává tette.

Az IP döntött arról, hogy a jövőben új módon állítsák össze az ifjúsági bizottságot kibővített jogkörrel és maga-sabb létszámmal. Az ifjúsági bizottság komoly hatáskörrel felruházva két IP között mű-ködik. Megnövekedett szerep-köre tehermentesíti az állami és társadalmi szervezetek több, eddig általunk végzett fel-adataitól. A bizottságba az IP-n megválasztott 10 hall-gatón kívül az állami vezetés a KISZ-szel együttműködve még 11 tagot jelölt ki. Előnye az általános rektorhelyettes, tag-jai a dékánok, az oktatói KISZ-titkár, az egyetemi KISZ-titkár, a gazdasági hi-vatal főigazgatója, a párt-és ifjúsági felelőse, a szakszerve-zet ifjúsági felelőse. Az el-terjesztéssel a rektori tanács egyetértett.

Majd a közművelődési bi-zottság átszervezésének ügyét tárgyalta. Az IP határozata alapján Szuhay Miklós hangsúlyozta, hogy korszerűsíteni kell az ösztöndíj-szabályzatot. Erre vo-natkozólag a diákjelölti bizott-ság tesz javaslatot, amelynek megtárgyalására tavasszal ke-rül sor a rektori tanácsban.

H. E.

Általános az igény a demokrácia fejlesztésére

(Folytatás az 1. oldalról.)

ban rajtaütésszerűen elvették szobáját, szekrényeit, iratait és problémájuk orvoslása érdekében eddig bárhová fordultak, minden eredménytelennek bizonyult. Kérte, hogy kerüljön be az intézkedési tervbe az SG-munka fokozott megbecsülése, segítése, illetőleg az SG-nek, felelősségteljes hivatalának ellátása érdekében, egy szoba biztosítása. **KATONÁ ERIKA** (II. éves) az instruktorok, **NAGY PÉTER** (II. éves) a Rajk Szakkollégium diákbizottsága nevében támogatta a kérést.

BALTA CSABA (V. éves) a Társadalomelméleti Kollégium támogatásáról biztosította az SG kérését, valamint a KISZ-bizottság szervezeti javaslatát.

KALOTAY KÁLMÁN (világgazdaság tanszék) a TDK-tanács titkaraként — az SG és a KISZ-bizottság javaslatainak támogatása mellett — az egyetemi TDK-szervezet demokratizálására tett javaslatot. A tudományos diákköri tevékenység operatív ügyeinek intézésére, elődtetésére a főbb elvi kérdésekben állást fogláló egyetemi TDK-tanács mellett egy szűkebb körű TDK-bizottság létrehozását kezdeményezte.

ÚJLAKI GYÖRGY (IV. éves) a KISZ oktatási reform munkabizottságának állásfoglalását tolmácsolta. Az intézkedési tervhez javasolta egyebek között, hogy hangsúlyozzák azt, hogy az értelmiségivé válás jobb feltételeinek megteremtéséhez elengedhetetlen a tanulási folyamat önállóságának, a különböző képességű és érdeklődésű hallgatók differenciált választási lehetőségeinek intenzív bővítése. A szakági koncepció és az egyetemi viták eddigi eredményei alapján a hosszú távú korszerűsítési terv alapvető elemei közé tartozik az általános alapozó képzés megerősítése, a szakosítás mai rendszerének felülvizsgálata, a képzési rendszer nyitottságának, rugalmasságának, az egyetem autonómiájának és demokráciájának intenzív növelése, az egyetem tudományos műhely jellegének erősítése.

WÁGNER PÉTER (III. éves) egyetemünk átfogó problémáinak, érdekérvényesítési lehetőségei hiánycsökkentésére áthidalásra azt javasolta, hogy az egyetem állítson képviselőiül két a következő országgyűlési választásokra.

FARAGÓ JÓZSEF (III. éves) jelezte, hogy ismerősei-

nek még az ifjúsági parlament ideje alatt is politikai gazdaságtan, filozófia, matematika, számítástechnika, s nyelvi órái vannak, ez a gyakorlat tartóhatatlan.

SIMON ANDRÁS (IV. éves) azt szorgalmazta, hogy a rekonstrukció teremtesse meg a sportolás feltételeit is. **GÁL GÉZA** (II. éves) az egyetem minőségétellen sportlétesítmény-ellátottságát, menzai állapotait, a nem nyelvigényes szakok tanulóik nem kielégítő nyelvtanulási lehetőségeit, illetve a rossz kollégiumi körülményeket (pl. a Rádayban este nincs meleg víz) bírálta.

SZATHMÁRI LÁSZLÓ (III. éves) a Társadalomelméleti Kollégium és a Rajk László Szakkollégium közös javaslatát ismertette az elméleti képzés megerősítésére, elméleti szak létrehozására (amennyiben az oktatás szakonkénti tagolódása a jövőben is fennáll). E szak inkább tenné lehetővé olyan gazdaságelméletileg felkészült értelmiségi szakemberek képzését, akik önállóan képesek közgazdasági problémák megfogalmazására és megoldására.

REMÉNYIK KÁLMÁN (IV. éves), a Közgáz klub aktivistája, a dzsesszklub vezetője általában támogatásáról biztosította a közművelődés társaművelődésének, demokratizálásának gondolatát, de a KISZ-bizottság javaslatát a mai feltételekkel számolva nem tartotta elfogadhatónak. Egyebek között nem fogadja el közművelődési tevékenységnek például az AIESEC munkáját.

TÓTH ISTVÁN (IV. éves), a Rajk Szakkollégium DB-titkára mélyes megdöbbenését fejezte ki ezen. Általában a demokráciát igényeljük, de pont saját házuk táján ózunk szűkíteni a demokráciát — kifogásolta. Ha nem demokratikus szellemben nevelődünk (neveljük egymást) az egyetemen, soha nem lesz gazdasági reform. A szakkollégium diákbizottsága azért állt ki a javaslat mellett, mert azt támogatja, hogy azok döntsenek a közművelődés kérdéseiben, akik művelik.

BODNÁR ZSIGMOND (IV. éves) elmondta, hogy itt nem egyszerű bizottságról van szó, hanem a felelős önkormányzat kérdéséről.

B. KISS TAMÁS (KISZ-bizottság) azzal érvelt, hogy társadalmunkban a túlközpontosítás, a monopolhelyzetek, a direkt utasítás elméleti, gyakorlati rendszere áll szemben

az intézményi önállóság, a decentralizált döntések, indirekt irányítás rendszerével, és míg az előbbi súlyos társadalmi, gazdasági, kulturális válságokhoz vezetett, addig az utóbbi a gazdasági életben eredményesnek bizonyult. A KISZ a maga részéről, a feltételek megteremtésének segítése, a szabályozás, a politikai orientálás vállalása mellett, kész feladni anyagi és jogi monopóliumait

BRANYICZKI IMRE (szervezés tanszék) a törökbálinti diákszalló igazgatójaként a Törökbálinton uralkodó nem európai állapotokat ecsetelte. 400 emberre jut egy mosógép és 2 centrifuga, 4 emberre jut egy asztal és fejenként fél polc, egy vasgép. A komfort európaibbá tételét, továbbá az épületulajdonos állami gazdasággal a vitatott illetékeségi viszonyok tisztázását sürgette.

FEJES SÁNDOR (II. éves) sok területet érintett: támogatni az albérlőbe szorulóknak kompenzációját, a szociális helyzetben évközben beálló negatív változások méltánylását, igényelte a szakosítással kapcsolatos jobb tájékoztatást stb.

ZÁGONYI LAJOS (IV. éves) a kollégiumok szociális funkcióját hangsúlyozta és a felvételi pontozásnál nagyobb súlyt lát indokoltnak adni ennek. Számítógépközelbe kerülhessen a hallgató, a felsőbb éves is — kérte egyebek között.

BUDAI JÁNOS (IV. éves), a rekonstrukciós döntések nyilvánossága és új kollégium létesítése érdekében emelt szót.

A blokk lezárása érdekében a felmerült problémákra az illetékesek válaszoltak.

DOBROVITS IVÁN rektorhelyettes egyebek között elmondta, hogy a rekonstrukció alatt foggal-körömmel harcolnak azért, hogy az egyetem egyáltalán működni tudjon, hogy az épület a fejükre ne omljon. Ez a munka 1985-ben 450 millió forintot igényelne. Így szó sem lehet kollégium- illetve sportcélú beruházásról. Ugyanakkor a számítástechnika kérdésre reagálva elmondta, hogy az egyetem a legutóbbi időszakban számos terminált, illetve kis-számítógépet vett és ez a közeljövőben csak gyarapodni fog, így mód van számítógépközelbe jutni.

KOMLÓSI JENŐ gazdasági főigazgató többek között elmondta, hogy áldatlan állapotok között az üzemeltetés nagyon sok gondal küszködik, de lesz ez még rosszabb is: sokkal nehezebb évi jön. Kéri, hogy közös munkával próbáljunk úrrá lenni a problémákon.

Ezt követően főként oktatói kérdések kerültek szóba.

SZÉKELY ISTVÁN (Népgazd. Terv. Intézet) a fiatal oktatók helyzetét festette le. A tanárség két éves egyetemi gyakorlat után 3200-at kereshet; nincs megoldva a menedzse, nincs megoldva a nyelvtanulás; nem kaphat nyelvpótlékot sem.

FRENYÓ ANDREA (V. éves) az évközi hallgatói munka szétválasztását, a megajánlott jegyek rendszerének szélesítését, a rugalmasabb alternációt sürgette.

VIDA KATALIN (III. éves) nem ért egyet azzal, hogy a fakultatív nyelvtanulást tanulmányi átlaghoz kötik. Országunk és nyelvtudásunk száztasságaiból kiindulva más számok csökkenése rovására is a több nyelv tanulásának lehetőségét kérte.

KISBENEDEK PÉTER (II. éves) hasonlóan vélekedett.

JÁRMAI GYULA (II. éves) a TDK-val, tanulmányi versenyekkel, tankönyvbírálatokkal stb. kapcsolatos jegymegajánlás-, beszámítás szélesebb körűvé tételét kérte.

KOLLARIK AMÁLIA dékán úgy vélekedett, hogy a nyelv a gondolatok kifejezésére szolgál és ha nincsenek gondolatok, minek a nyelv? Tehát nem javasolja, hogy a szaktárgyak rovására növekedjen a nyelvi óraszám. Az órárendi nehézségek kiküszöbölésére és a fiatal oktatók nyelvtanulásának megoldására viszont ígéretet tett.

KARVALICS FERENC (I. éves) megemlítette, hogy öt tantárgyuk közül háromból nincs még jegyzetük és nem tudják, hogy vizsgáznak-e. Javasolja, hogy tavasszal rendezzenek ifjúsági fórumot az elsős problémák átfogó megbeszélésére.

PAPP SÁNDOR (II. éves) az ifjúsági parlament elégtelen jogkörével kapcsolatban fejezte ki elégedetlenségét, illetve kétségeit a felvetett problémák megoldásával kapcsolatban.

FORTUNA ISTVÁN (IV. éves) elmondta, hogy egyetemünkön a hallgatók körülményei romlottak, az élettér szűkült. Mégis, a kollégiumokat komfortosabbá kell tenni, az ösztöndíjrendszert — a KISZ-bizottsági javaslatoknak megfelelően — finomítani kell. Az **ECONOMIX** kissovetkezőt **UNIVERSITAS** hallgatói szak-

csoportjának jelentős befizetését javasolja hallgatói célra fordítani. Ma minden olyan lépést, amely demokratizálni akar, támogatni kell — mondta.

BALOGH IMRE (V. éves) ismételt felhívta a figyelmet arra, hogy az intézkedési tervben nem érezhető semmiféle megújítási, reformtörekvés, a jelenlegi szak- és tantárgystruktúra továbbélését feltételezi. Néhány fontos érték ugyan felbukkan célként benne, de az elérésükhöz szükséges mechanizmusok kialakítására nincs utalás. Az öntevékenység az, amely ezeket az értékeket meg tudja valósítani. Ezért is támogatja nagyon a KISZ-bizottság javaslatát az új önkormányzatokra, hiszen ez egyetemi reform szerkesztésére lehet.

VIG ISTVÁN (V. éves) elmondta, hogy az oktatási reform illúziója már régen szertefoszlott. Bár igaz, hogy az egyetemvezetésnek nincsen koncepciója, mégse hagyjuk kútba esni a reform gondolatát. Sajnos, eddigi reformstratégiánk nem volt eredményes. Egyetemünk reformját a „nagy” reform részének tekintettük és a felelősséget felfelé hárítva azzal együtt hagytuk leállítani. Mindig csak javaslatokat dolgoztunk ki, becsatlakoztunk a munkálatokba, vártunk. Elodázó taktikát követtek 3 évig. Bevontak a munkákba, de nem használták fel eredményeinket. Pedig 1981-83-ban az egyetemen volt bizonyos reformlétkör. A reform, amelyet támogattunk, mégis megbukott. Mit lehet most tenni? „Azt hiszem, az eljövendő reformot nem kívülről kell várni. A reformban érdekelt csoportoknak, kis közösségeknek össze kell fogni, megteremteni a maguk demokráciáját és véghez vinni a maguk reformját. Együttműködés, a szövetségesek összefogására van szükség.” Ezért is támogatja nagyon a KISZ-bizottság javaslatát a demokratikus struktúrák kialakítására. Reformok, oktatási reform nélkül nagy baj várható. Az emberek érdektelensége a színvonal rovására megy majd, elégedetlenségük robbanásához vezet. Ezért nincs más út előttünk, mint a demokratikus reformok útja — fejezte be nagy tappsal fogadott hozzászólását.

SZUHAY MIKLÓS összefoglalójából kiderült, hogy a legtöbb kérdésben — bár jó néhány fenntartással — egyet tud érteni velünk. Hangsúlyozta, hogy nincs olyan helyzetben, hogy az egyetem vezetését érintő ügyekben egymaga legyen biztos ígéretet. A legélesebben felvetődő ügyek közül szobát ígért az SG-nek, az elméleti szak megteremtése feltételeinek megvizsgálására tett ígéretet, az ifjúsági bizottság felállítását elfogadta csakúgy, mint a KISZ-korrektívum alapján 23 módosítást az intézkedési tervben. A közművelődési önkormányzat és az ösztöndíj szabályzat ügyében azt a kompromisszumot ajánlotta, hogy a betervezett javaslat alapján véglegesítsék majd a struktúrákat. Sok további felvetést is elfogadott, némelyiket azonban nem. Ezért Frenyó Andrea, Horváth László, B. Kiss Tamás és mások tovább érveltek néhány kezdeményezés mellett, melyeket aztán végül a rektorhelyettes is elfogadott. Így a dokumentumokat a parlament csaknem egyhangúan elfogadta.

A maratoni összejövetel végén családira zsurgított létszám mellett — mindössze 63 szavazó által — alakult ki az ifjúsági bizottság 10 választott hallgatói tagjának névsora:

Balogh András (III. tervgazd.), Budai János (IV. áruforg.), Dér Judit (IV. tervgazd.), Fejes Sándor (II. ipar), Hoffman Éva (III. áruforg.), Karvalics Ferenc (I. év) Kósa Lajos (II. tervgazd.), Kovács Károly (III. ipar), Merényi Miklós (II. nemzetközi) és Újlaki György (IV. külgazd.). Sokrétű, széles körű előkészület és a 7 órás ülés izgalmas vitái, felvetései után az 1984-es parlament véget ért.

a közművelődésben közvetlenül érdekelték javára, ezt kéri az állami vezetéstől is.

A színet utáni blokk első sorban a mindennapi munkakörülményekkel foglalkozott.

VÁRHEGYI LÁSZLÓ (II. éves) a sportlétesítmény-helyzettel kapcsolatos felvetések mellett érvelt tovább, illetve a hallgatói jogállás rendezését sürgette: például a könyvtári kölcsönzést kezes nélkül is igénybe vehessék stb.

NAGY ZSOLT (IV. éves), majd ismét Gál Géza szintén a sport kérdéséhez tett újabb javaslatokat.

LUKÁCS JÁNOS (számvitel tanszék, kollégiumi nevelőtanár) számokkal bizonyította, hogy más intézményekhez képest — és önmagában is — a közgázon tragikus a kollégiumi helyzet. A vidékiek 70 százaléka tud csak kollégiumba kerülni, míg a BME-n, a SOTE-n ez az arány 100 százalék. A Vári Kollégium nem szabad megszűntetni, a kollégium állapotát, komfortját javítani kell, a kollégium nyári hasznosításából eredő bevételt a kollégiumokra kell fordítani és kezdeményezni kell új kollégium építését — hangsúlyozta.

anyagilag lényegesen kifizetődőbbnek is tartotta a sportolók igényét az egyetemi busz használatára, de e tekintetben nem sok biztatást tudnak mondani a busz túlterheltsége miatt.

MÓRICZ GÁBOR (a férfi kosarasok edzője) hangsúlyozta, hogy azokat a diákokat, akik összegyűztetik a tanulást és a sportolást, ösztönözni és támogatni kell. Kollarik Amália hozzáfűzte, hogy a sporthatóságok nyújtsanak támogatást, pl., dotációk formájában, hogy javuljon a tömegsport helyzete. Igen érthetően, hogy az eredmények megítélésénél egy kalap alá vesznék bennünket a nagy sportegyesületekkel is pl. kerületünkben az FTC-vel, aki viszont létesítmények tekintetében összehasonlíthatatlanul jobb helyzetben van.

ehhez kapcsolódva támogatta és egyben egyik megoldási lehetőségként is említette a baráti kör megszervezését, amely tulajdonképpen a többi sportegyesület mögött álló patronáló vállalat(ok) szerepét töltene be.

Az ifjúsági parlament utolsó napirendi pontként megválasztotta Berendi Zsuzsannát és Miklós Adrient küldöttként a budapesti parlamentre.

Berendi Zsuzsanna

Ifjúsági parlament — sportolóknak

November 12-én első ízben került sor egyetemünkön az ifjúsági sportparlament megrendezésére. Az MKKE SE kilenc szakosztályának sportolóiból és edzőiből álló hallgató-ság előtt először

ZSADÁNYI ISTVÁN,

a sportklub ügyvezető elnöke és a testnevelési tanszék vezetője tartott rövid beszámolót a testnevelés és sport jelenlegi egyetemi helyzetéről. A nehézségek mindannyiunk számára ismersek, és jelentős változásra az elkövetkezendő 5 éven belül nem is számíthatunk. A tervek szerint ugyanis akkora készül el a Műszaki Egyetem új sportlétesítménye és akkor lesz a Kinizsi utcai két tornaterem a közgazdosoké. Addig azonban szinte semmi remény. A sportklub az egyetem vezetésével körülvéte ugyan kérte a közraktárak helyét sportcélokra, de a tárgyalások egyelőre kevés biztató eredménnyel jártak. Így nem csoda, hogy még a szakosztályok sem kapnak elég edzéslehetőséget, a kedvtelésből mozogni kívánókról nem is beszélve.

Posztív irányú változásként értékelhetjük, hogy a korábbi évek sok szempontból káros minőségi sport-centrikus szemlélete háttérbe szorult, és egyre inkább előtérbe került a különböző sportágakkal versenyszerűen nem foglalkozók bekapcsolódása a testedző ak-

ciókba sítáborok, aerobic-tanfolyamok és egyéb alkalmi sportrendezvények útján. A sportmozgalom további fejlődése érdekében a tervek között szerepel a sportklub baráti körének a megszervezése, amelytől egy stabil támogató háttér kiépítését várjuk.

Ezután a hozzászólásokra került sor. Elsőként

BERENDI ZSUZSANNA

(Külgazd. V. asztalitenisz) kért szót és kifejtette, hogy az egyetem sportolói és sportvezetői számára teljesen érthetően számos országos sportági szövetségnek az a gyakorlat, hogy az NB-s bajnokságokban szereplő csapatok számára kötelezően és egyöntetűen előírják ifjúsági, serdülő és újonc csapatok indítását. Nagyrészt ennek következménye pl., hogy az MKKE SE több mint 400 igazolt sportolójának csak mintegy 1/3-a egyetemi hallgató, és saját diákjainkat és dolgozóinkat teremhiány miatt rendszeresen el kell küldnünk. A létesítményprobléma kapcsán szólt fel

MIKLÓS ADRIENN

(Külgazd., V. kosárlabda) is, aki azt javasolta, hogy az egyetem béreljen szabadtéri pályát a gondok enyhítésére. Válaszában Zsadányi István elmondta, hogy ez a megoldási lehetőség már korábban is fel-

merült, de tekintve, hogy az egyetem közelében ilyen sportlétesítmény nincs, órarendi és időbeli problémák miatt végül is elállt a sportklub ettől a szándékától.

RADOCZA ANDREA

(tavaly végzett pénzügyi szakon, kosárlabda) azt kérte, hogy a jövőben az aktív sportolást is fogadják el KISZ-munkaként. A társadalmi ill. szervezeti munka ugyanis számos kérdésben — a KISZ-jelentésektől kezdve az AIESEC-pontversenyig — és az egyének megítélésénél az egyik döntő tényező. Felmerül viszont a kérdés, hogy egy NB I-es vagy NB II-es játékos, heti 5-6 edzés, illetve mérkőzés mellett miként legyen KISZ-vezető, vagy instruktor, vagy aktív AIESEC-es, stb., ha még a vizsgákon is át szeretne menni. Másrészt azzal a kérdéssel fordult az egyetem vezetéséhez, hogy mikor lehetne az egyetem buszát sportcélokra is igénybe venni.

KOLLARIK AMÁLIA,

a kereskedelmi kar dékánja felajánlotta közvetítését a KISZ felé és egyben támogatta a felvetett javaslatot. Komlós Jenővel, az egyetem gazdasági főigazgatójával egyetemben jogosnak, és — tekintve, hogy a kosár- és röplabdázóknál egyszerre általában két csapat utazik ugyanoda —

Gerjabin professzor a szovjet gazdaságpolitikáról

November 28-án, a Makenko utcai Nyelvi Intézet színháztermében Anatolij Alekszejevics Gerjabin, szovjet közgazdász, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Közgazdaságtudományi Intézetének professzora tartott tájékoztató előadást a 70-es évek végének, a 80-as évek elejének szovjet gazdaságpolitikájáról; e gazdaságpolitika eredményeiről, problémáiról; a szovjet népgazdaság fejlesztésének az SZKP KB plénumai által is megerősített főbb irányelveiről.

Tájékoztatójának első felében elmondta, hogy a 70-es évek végén a gazdasági növekedés üteme a Szovjetunióban bizonyos értelemben leférdődött. 1982-re 0-1%-ra mérséklődött. Ugyanebben az évben, a gazdaságirányítási szervek arra az elhatározásra jutottak, hogy néhány közszükségleti cikk fogyasztói árát emeljék, ami a Szovjetunióban egyébként ritkán fordul elő, és éppen ezért a lakosságot ez az intézkedés ezúttal erősen érintette.

Az előadó e nehézségek jelentkezését több tényező együttes hatásával magyarázta. Az általa felsorolt okok között elhangzottak kevésbé ismert adatok is.

Az utóbbiak közé tartozott annak megemlézése, hogy az 50-es és 60-as évek fordulóján kedvezőtlen hatású demográfiai folyamatok zajlottak le. A születési arányszám ebben az időszakban lecsökkent, és ezzel a szaporodási ráta sem az elképzeléseknek megfelelően alakult.

Gerjabin professzor kifejtette, hogy a szovjet gazdasági vezetést a kihívásokra idejében felfigyelt, s a felismerést követően a tervezőapparátusban és a terepvezetők körében rendkívül alapos elemzőmunka vette kezdetét; a szakértők következtéseit a gazdasági gyakorlatban ellenőrizték.

A szovjet népgazdaság a felkészítés még intenzívebb útjára állt át. A változtatások lényege abban foglalható össze,

hogy megszilárdították a tervfegyelmet; a fizikai és szellemi erőforrások, eszközök jórészt a munkatermelékenység emelésének előmozdítására fordították; ösztönöznék a vállalatokat a termelés önköltségének csökkentésére. Ezzel egyidejűleg a vezetés határozottan állást foglalt az élelmiszerprogram következtetés megvalósítása és a szolgáltatások minőségének javítása mellett.

A szemléleti változásnak már 1983-ban megmutatóztak az eredményei: a 83-as növekedés 80%-ban a munkatermelékenység javulásának volt köszönhető, a termelés önköltsége általában csökkent. Mindezek az öröndetes jelenségek az életszínvonal alakulására is jótékonyan hatottak.

Mindemellett, mondta a professzor, a gazdasági vezetési tudatában van annak, hogy még rengeteg a tennivaló. Külön hangsúlyozta, hogy az eddig elért eredményekkel nem lehetnek elégedettek; az intenzív fejlődés folyamatát fel kell erősíteni, el kell érni, hogy az anyagfelhasználás még takarékosabbá váljon. Minden dolgozóban tudatosulnia kell a társadalmi tulajdon iránti tiszteletnek.

Befejezésül, az előadó szövege a szovjet gazdaságpolitika stratégiai célkitűzéseiről, az előtte álló feladatokról.

A Szovjetunió növelni akarja az energiahordozók kitermelését, részben a szocialista tábor biztonságos ellátása céljából, részben saját szükségleteinek kielégítése érdekében. A beruházások mintegy egyharmada ennek a feladatnak a megvalósítására fordítódik.

A közlekedési hálózat viszonylagos elmaradottsága veszélyezteti a tervek kivitelezésének sikerességét. Ezért 1990-ig mintegy 80 milliárd rubelt költenek egyedül a vasúti hálózat korszerűsítésére és bővítésére. A szovjet gazdaság az egykori élelmiszerexportőrországból mára élelmiszerimportőr-országgá vált. Emiatt az összes beruházások egyharmadát 1990-ig arra fordítják, hogy a gazdaság függetlened-

jék a beszerzés külpiazi feltételeitől. Bővülnek a talajjavításba és a növénynevelésbe fektetett összegek, több gépet irányítanak át erre a területre.

E rövid, vázlatos áttekintés után, Gerjabin professzor megválaszolta a hallgatóság által feltett kérdéseket.

Az 1982-ben megkezdett gazdasági kísérletről elmondta, hogy annak célja a vállalatok önállóságának növelése, ám ez az önállóság csak a vállalatok gazdasági vezetésére vonatkozik; a kollektíva nem vesz részt közvetlenül a döntések meghozatalában (a termelés szférájában), de a dolgozók élet- és munkakörülményeinek kialakításakor természetesen figyelembe veszik a vállalati közösség véleményét.

A gazdasági kísérlet feladata az, hogy megkeresse a munkamegosztás azon formáit, amelyek a termelési folyamatot megkímélik az anyagellátás akadózásától, megerősítik az ágazatközi- és a vállalatközi kapcsolatokat.

A kísérlet során kiderült, hogy egy szabadabb, a szabályozóktól többé-kevésbé függetlenített piacon két gazdasági egység egymással szemben állva nincs egyenlő helyzetben. A domináns gazdasági egység diktálja az „alku” menetét, és ez, többek között, gátolhatja az egyenletes és a minden oldalú technikai fejlesztést.

Ezért, a gazdasági vezetés nem tervezi, hogy a vállalatoknak az árképzésben is megadja az önállóságot.

A gazdasági kísérletnek nem célja, hogy a gazdaságirányítási mechanizmusát gyökeresen átalakítsa, a következő öt éves tervben a már kipróbált, és eddig alkalmazott formákra építenek, a meglévő mechanizmust tökéletesítik. A következő kérdés arra vonatkozott, hogy a szovjet közgazdászok elméletileg miként értékelik azokat a változásokat, amelyek Magyarországon a piacgazdálkodáshoz való közelében nyilvánultak meg.

Az előadó válaszában leszögezte, hogy a Szovjetunió és Magyarország gazdaságának szerkezete eltér egymástól. A magyar gazdaság nyitottabb és jobban igényli a nemzetközi munkamegosztásba való bekapcsolódást. Hozzátette, hogy habár a magyar népgazdaság szerkezete eltérő, de valószínűleg itt is sok mindent figyelembe kell venni a piaci mechanizmusok kialakításánál. Például a vállalatok nagyságától és profiljától is függ, hogy a mesterséges úton létrehozott verseny mennyire valósítható meg.

Megjegyezte, a szovjet gazdasági vezetést is a verseny-szellem terjedése mellett száll síkra, de hangsúlyozta, hogy az árképzésnél népgazdasági érdekeket is figyelembe kell venni.

Arra a kérdésre válaszolva, hogy ha a vállalatok nem maguk határozzák meg az árakat, akkor miben fejeződik ki érdekeltégük, az előadó elmondta, hogy a vállalatok többletjövedelemhez csak az önköltségszint csökkentésével juthatnak hozzá, a szabályozók révén. Van egy másik lehetőség is a jövedelmesség emelésére: az önköltség csökkentés és a ráfordítás szám-ba véve az állam ideiglenes, ösztönző felárral toldhatja meg a valós árat, és az ebből befolyó többletjövedelem egy részét a vállalat visszakapja.

További válaszaiban a professzor megerősítette, hogy továbbra is szigorú, adminisztratív intézkedésekkel küzdenek a gazdasági életben megnyilvánuló káros jelenségek ellen; a harcásolás, a munkahelyi vezetők hatalommal és hatáskörrel való visszaélése ellen, és ennek során nem ritkán súlyos következményekkel járó, személyes felelősségre vonásra is sor kerül.

Az előadás és konzultáció végén az orosz nyelvi tanszék képviselője köszönetet fejezte ki a professzornak, tájékoztatóiért és válaszáért.

Kelemen Sándor

TÁJÉKOZTATÓ

A marxizmus keretén belül — és azon kívül — nem kristályosodott még ki olyan paradigma, amely meglehetősen pontosan adataival irná le a máig terjedő magyar társadalomfejlődést. Hogy melyik lesz az a paradigma, azt a történelem fogja — esetleg — eldönteni. Itt viszont az utóbbi időben napvilágot látott két különböző — bár sok rokon vonást is mutató — megközelítést idézünk.

A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK nemrég megjelent 1984/3. negyedévi számában olvasható POKOL BÉLA: IPAROSÍTÁS ÉS MODERNIZÁCIÓ című írása.

„A XX. század elejéig a modernizáció (...) tendenciái Közép-Európában — kelet felé méginkább — csak megkésve és csonkán tudtak kibontakozni. (...) Oroszországban különösen nyomasztó volt az iparosítás elmaradottságának foka. Az intervenciós beavatkozások és az örökös fenyegetettség érzése csak fokozták a szovjethatalom birtokosaiban a gyorsított iparosítás motívumait. (...) A centralizált iparosítás számára a korábban (moha itt eleve csak részben) kibomlott szférák — jog, tudomány, művészet — önállósodása szükségeltelenné vált. (...) A gyorsított iparosítás az alacsony fejlettségről indulva látványos eredményeket produkált.

Ezt a fejlődési és modernizációs logikát vették át a második világháború után a közép-európai szocialista országok is. A mi fejlettségi fokunkon a negatívumok hamarabb jelentkeztek. (...) A hatvanas évek elejétől megindult a társadalmi fejlődés egészének újragondolása. A legesetöbb volt a helyzet a közvetlen termelés területén, így a reformtörekvések elsősorban erre összpontosultak. (...) A hetvenes években azonban nyilvánvalóvá vált, hogy

a reform gazdaságra szűkítése

csak kismértékű eredményeket hoz.

Korábban az iparosításra szűkített modernizáció folyamán sok esetben összetörték azokat a modernizációs vívmányokat, amelyek Közép-Kelet-Európában amúgy is csak csökevényesen alakultak ki. Így az önálló és belső logika szerint működő jogrendszert és hordozóját, az önálló bírói kart. Ugyanígy a tudomány elkülönülését és belső szervezési elveit; át- és túlpolitikálta az oktatási szférát; és nem utolsósorban a közigazgatás leválasztását a napi politika hullámzásáról. (...)

A mai társadalmi fejlettségünkön ezek a szférák nélkülözhetetlenné válnak. (...) Így a jog nem korlátozódhat a felső utasítások lefelé való közvetítésére, az utasítások megtagadása esetén büntetőszankciók kiszabására; ma az állampolgárok egymás közti konfliktusainak békés rendezésében, illetve az autonóm szervezeti egységek közt a partnerek magatartása elvárhatóságának biztosításában is szerepet kap. (...)

Igazán tudományos jellegű viták és kutatások (...) nehezen bontakozhatnak ki addig, amíg a politikai vélemények megvitására nem intézményesedik egy külön szféra, hogy ezzel tehermentesítse a tudományt. (...) Amíg a politikai véleményeket nem engedjük tisztá alakjukban megjelenni, addig tudományos-kulturális alakban lépnek fel. (...) A társadalom eltérő rétegei számára a mainál autentikusabb érdekképviseleti szervezetek útján a (...) politikai véleményharcokat le lehetne kapcsolni a tudományról. (...)

A gazdasági szféra növekedésének hosszabb ideje megfigyelhető lassulása azt mutatja, hogy túl kell lépni az eddigi társadalomfejlesztési logikán. Csak a gazdasághoz kapcsolódó szférák párhuzamos modernizációja, azaz funkcionális elkülönültségüknek kiépítése tudja stabilizálni az eddig elért eredményeket és megteremteni a továbblépés feltételeit.”

A HANKISS ELEMÉR által vázlatosan kidolgozni megkísérelt paradigma lényege a VALÓSÁG 1984/11-es számában megjelent tanulmányának címében rejlik: „MÁSODIK TÁRSADALOM”?

„A kifejezést (...) természetesen a második gazdaság analogiaja sugallja. (...) Azokat a jelenségeket tekintjük a második társadalomba tartozóknak, amelyek nem illeszkednek bele (...) az 1948 utáni hivatalos magyar társadalom paradigmájába.” Csak néhány alapvető tételt ragadunk ki a dolgozatból:

„1. (...) 1948-ban a kommunista párt (...) úgy vélte, hogy a kitűzött eszményi célt hamarabb éri el (...), ha a társadalmat egységesíti, s legalább átmenetileg többé-kevésbé diffúz állapotban tartja. Ami a gazdaságot illeti, itt radikális modernizációs programot hirdetett meg; ezen gyors és extenzív iparosítást értettek. (...) Vannak, akik ezt

integrációs folyamatként

és a modernizációs folyamat döntő mozzanataként értelmezik. (De) a társadalom homogenizálása, atomizálása nem tekinthető integrációnak. Az integrálás ugyanis nem a különbözőségek megszüntetését jelenti, hanem a különböző alkotóelemek valamiféle összefogását. (...) Nálunk a homogenizáltság, a belső tagolatlanság, a diffúz állapot jellemzi az első társadalmat. A második társadalom szférájába tartozónak tekinthető ezzel szemben mindaz, ami (...) megpróbálja differenciálni és szervesen integrálni például a gazdasági, társadalmi és politikai funkciókat, a különböző társadalmi rétegeket és érdekcsoportokat, a különböző nézeteket és világnézeteket és így tovább.

2. A magyar társadalomra 1948 óta (...) a vertikálitás, a hierarchikus és alá-fölrendeltségi viszonyok hegemoniája volt a jellemző. (...) Mindennek ellenére újra és újra kiépültek és kiépülnek (...) a vertikális paradigmába bele nem illő s bele nem illeszkedő, a második társadalom paradigmájának jegyében szerveződő horizontális kapcsolódások.

3. (...) A hierarchia csúszán meghozott döntések és rendelkezések lefelé terjedve határozzák meg és szabályozzák az életet. Ezzel szemben áll vagy állna a másik paradigma, amelyen belül a vezetés minden szintje alulról kapja meg hatalmát, felhatalmazását.

4. (...) A teljes mértékű államosítottágot nálunk elsősorban a gazdasági élet egyenirányítottágára utal, arra, hogy (...) egyetlen központi szervezi s ellenőrzi az egész gazdasági életet. De az ötvenes években ugyanez a szándék hatotta át a társadalmi lét egészét is (...); az ideológiai monopólium kiépítésével kísérlet történt az emberek tudatának állami ellenőrzésére is irányítására. A hatvanas-hetvenes években sokat enyhült ez a szigor, de az élet főbb tartományainak ellenőrzésére irányuló szándék azért még ma is működik, és a második társadalomba szorít számos olyan jelenséget, amely a plurálisabb társadalmakban az első társadalom szerves részeként működik” stb.

A társadalomnak ez a — más, fejlett társadalmakhoz, illetve saját lehetőségeinkhez képest — túlzott megkettőződése vezet aztán el a társadalom számos problémájához, ahhoz, hogy a második társadalomba szorított sok értelmes és hasznos dolog képtelen egészenesen fejlődni, és ráadásul ezeket a társadalmi vezető csoport nem is tudja nyomon követni, kezelni, indirekten szabályozni. Ez kiszámíthatatlan változásokhoz — esetleg robbanásokhoz — vezethet.

B. K. T.

Rajk László Szakkollégium

A lengyel gazdasági reformról

Érdekesnek induló sorozat első előadását hallottuk a Rajk László Szakkollégiumban. A szocialista országok közgazdasági életének egy-egy képviselője tart előadást országai gazdasági helyzetéről, perspektívájáról, s más gazdasági kérdésekről. Ezen sorozatot Leszek Balcovic, a varsói Közgazdasági és Statisztikai Intézet munkatársának előadása indította, a lengyel gazdasági reformról.

Az előzmények, 1956, 1960, 1970 után negyedszer került napirendre a gazdasági rendszer reformja. Rossz gazdasági helyzet s egy tömegmozgalom az elindítója. A gazdasági reform kidolgozásának feladata végül is része lett annak a megegyezésrendszernek, amelyet a kormány és a sztrájkoló munkások képviselői 1980 augusztusában írtak alá. A tervek, a javaslatok széles körű társadalmi bázison (intézetek, kutatócsoportok, hivatalok javaslatai) jöttek létre. A társadalmi viták után 1981. június 1-én történt meg a bevezetendő reform elfogadása. A közgazdászok nagy része mérsékelt reformnak ítélte, s félti, s leginkább a magyar 68-as reformhoz hasonlítja. Nagy hiányossága, hogy fontos kérdéseket hagyott nyitva (pl. mi a párt szerepe, az állami, magán- és önkormányzati szerveknek mi a kompetenciája).

A röviddel a reform elindítása után bekövetkező szűkítő állapot bevezetése nagyban megváltoztatta a társadalmi helyzetet, megváltoztatta a gazdasági reform fogadó környezetét, s döntően korlátozta a reform egyes mechanizmusainak kifejlődését. 1981. december 13-án ugyanis a megegyezéses népi szereplő egyik fél lekerült a színről, s mind-

azon kérdések, amelyek nyitva maradtak, egyértelműen lezárultak, s mindazon konstrukciók, amelyek a két fél egyensúlyára épültek, nagy részben elvesztették szerepüket. (Erre az öngazgatásban s a vezetőki választásban láttunk példát).

Ezután az előadó rátért a változások csomópontjainak bemutatására és jellemzésére, kiemelve a lengyel sajátosságokat, kevesebbet beszélve a magyar 68-as rendszerhez hasonló képződményekről.

A részletes direkt tervezés, mint a gazdasági rendszer szervezője megszűnt ugyan, de ez nem jelenti, hogy a piaci allokáció lépett a helyére. Ellenkezőleg, a nem piaci beavatkozások rendszere terebélyesedett ki. A termelőszövetkezetek szabályozása, a termelési programokkal történő struktúraátalakítás, s legfőképpen a központi anyagkiutalás s a pénzügyi preferenciák rendszere — ezek a központi irányítás legfőbb eszközei.

A szervezeti rendszer különböző szintjein lényegében semmi változás nem történt. Minden központi szerv megmaradt, ami azt jelenti, hogy egyik napról a másikra vizsgálva lehetne állítani a közelmúlt gazdasági rendszerét. A középszintű egyesületek megszűntek, s helyette létrejött a társulások két formája: a bányászati, energiapár és vegyipar terén a „kötelező” társulás, míg más területeken az „önkéntes” társulás. (Itt a legtöbb helyen újraalakulásról lehet beszámolni.) Vagyis továbbra is megmaradtak a gazdaság nagy monopolszervezetei. A társulásokon belül viszont a horizontális viszonyt a vertikális kapcsolat váltotta fel. Vállalati szinten kevés helyen történt átszervezés.

A vállalatvezetés, -irányítás kulcskérdése volt a reformnak, a gazdálkodás megváltoztatásának. Már a reform bevezetése előtt terebélyesedett egy alulról jövő folyamat, az üzemi öngazgatások megalakítása, amelyek a tartalmi átalakítások zálogai lehettek volna. A szükséges állapot bevezetésével azonban ezeket az öngazgatásokat felszoltatták, s a később létrejövő öngazgatások — a reformban leírt intézményi struktúra alapján — nem nyerték el a dolgozók bizalmát. Az öngazgatás demoralizálódott.

A vállalatvezetői kinevezés az irányító szervek és a munkások szervezetének kompromisszumán alapult. Az alapvető ipari nagyvállalatok igazgatóit az irányító szervek jelölték ki, s a vállalati öngazgatásoknak független bírói főszerkesztői joga van. A közép- és kisvállalatok vezetőit öngazgatás választja, s a felügyelő szervnek van kifogásolási joga.

Ez a szabályozás formálisan kétoldali, a gyakorlatban azonban másként néz ki. Egyrészt, mert a Szolidaritás nem létezik ellensúlyként, másrészt, mert intézményes tagként ugyan nem szerepel a pártapparátus, a valóságban azonban nagyon fontos szerepe van. A párt szerepe nem tisztázott a gazdasági mechanizmusban s ezért nehéz helyének felmérése is. A párt azonban elsősorban a személyzeti politikában érvényesíti érdekeit, nem lehet olyan jelöltet állítani, akit a párt nem támogat.

A pénzügyi rendszer, a pénzügyi ösztönzés, a bérszabályozás, az árrendszer átalakításával a magyar 68-as reformhoz hasonló rendszer

jött létre, amelyek ismertetésére nem térek ki.

Érdekes elemei vannak a külkereskedelem szabályozásának. Azon vállalatok, amelyek konvertibilis exportbevételekre tesznek szert, bevételeik bizonyos részét konvertibilis valutában megtarthatják, s importfinanszírozásra felhasználhatják. Az importot azonban engedélyeztetni kell. A múlt évben az import 3 százaléka, ez évben 14 százaléka bonyolódott le így.

A gazdasági reform bemutatása után az előadó több szempontból értékelt a változásokat. Az első megállapítás — amely benne rejlett minden konkrét változtatás kifejtésében, elemzésében — az, hogy a tényleges reform messze elmaradt a javasolt reformtól.

A másik gondolat kicsit tágabb nézőpontból értékeli a reformot. A mai gazdasági rendszernek 4 olyan alapjellemzője létezik, amelyeknek megváltoztatása alapvetően szükséges a hatékonyabb gazdálkodás érdekében. Ezek: a tervek lebontásának rendszere; a hierarchikus és centralizált szervezeti rendszer; a vállalatok összehangolásának és szétbontásának jogrendszere (a stratégiai tulajdonosi jogok elhelyezkedése); a tüke újraelosztásának adminisztratív rendszere. Ezen alapjellemzők erősségét ugyan valamelyest gyengítette a gazdasági reform, de még mindig karakteresen jellemzik a szocialista gazdálkodás rendszerét.

Befejezésül az előadó sok sikert kívánt országunk reformjához, mondván: ha a magyaroknak sikerült, akkor bizást mondhatunk otthon, lám, mi megcsináltuk ezt a reformot, és szocialisták is maradtunk.

Széper Zsolt

Megszállottak?

Szabó Jánossal, a csapat irányítóval (és II. számú kapusával) beszélgettem az egyetemi focicsapat múltjáról, jelenéről és jövőjéről.

— Mikor alakult a csapat?

— Egy évvel ezelőtt alakítottuk. Tulajdonképpen haveri alapon szerveződött, mert szeretnénk volna szervezett keretek között rendszeresen focizni, mozogni. Megkerestük a testnevelés tanszéket, a segítségüket kértük, hogy elindulhassunk a kerületi bajnokságban. A KSC lett a bázisszervezőnk, ennek vagyunk a labdarúgó-szakosztálya.

— Ki fedezi a költségeket? Hova tartozik a kerületi bajnokság?

— A költségvetésünk minimálisnak mondható. Kapunk a szakosztálytól egy garitúra felszerelést kisebb-nagyobb hiányosságokkal (ezt még a '70-es évek közepének csapatától örököltük), fizetik a bírópénzt, ami minden második alkalommal (amikor mi lennénk a pályaválasztók) 150 Ft, és 70 Ft-ot partjelzőnként. Minden egyéb felmerülő költséget (szereléskiegészítés stb.) a csapattagok saját zsebből fizetik.

A kerületi TSH-hoz tartozunk és a kerületi ötszöveg bajnokságban játszunk. Ez alatt csak egy amatőr csapatokból álló osztály van, kiesni innen nem lehet. Feljutni viszont igen, a BLSZ-bajnokság III. osztályába.

— Milyen nehézségeket okoz, hogy az egyetem nem rendelkezik sportteleppel, s a dolgok állását tekintve egyhamar nem is lesz e téren változás?

— Kénytelenek vagyunk mindig feladni a pályaválasztói jogot, ha csak nem tudszerezni a testnevelési tanszék

pályát — mint ahogy ez néhány esetben meg is történt. Mivel nincs pályánk, edzeni sem tudunk sehol. A mérkőzéseken pedig nem lehet erőnlétet, taktikai felkészültséget szerezni. Nevetséges dolog, hogy nincs pénz heti egy-szeri alkalommal arra, hogy pályát béreljünk, ahol edzhetnénk, s arra, hogy kéthetente egyszer pályát kapjunk a mérkőzésekre, amikor mi vagyunk a pályaválasztók. Ez egy bajnoki évet tekintve talán 8-10 ezer Ft körüli összeg lenne. Ennek hiányában viszont mindig nekünk kell alkalmazkodni, lehetetlen időpontokban kell mérkőzéseket játszunk, mert mindig az diktálja az időpontot, aki a pályát szerzi. Az utolsó két hét alatt pl. öt mérkőzést kellett játszunk.

— Milyen egyéb problémákkal kell megküzdnie?

— A keretben sok a negyedéves és a vidéki. Ez gondot okoz a hazautazások miatt, hiszen előfordult, hogy majdnem teljesen új csapatot kellett kiállítani az előző he-tihez képest, továbbá jövőre a mostani keretből talán 8-10 ember marad, mert végzés után nemigen lehet számítani a játékosra. Sajnos arra is többször volt példa, hogy egyik játékosunk cserben hagyott, magyarán nem jött el a mérkőzésre ígérete ellenére. Emiatt két mérkőzésen nem tudtunk kiállni, egy másikat 10 emberrel játszottunk végig. És emiatt például szelektálni sem tudunk, hogy az játékos, aki jobb képességű, jobb formában van.

— Baj lenne, ha most feloszlana a csapat. Hogyan képzelitek a kiutat?

— Feloszlásról szó sincs. Várjuk mindazok jelentkezé-

sét, akik szívesen játszanának a csapatban, és természetesen vállalnák az ezekkel járó esetleges anyagi és egyéb terheket is. A tavaszszal szeretnénk beépíteni őket a csapatba — kipróbálás után. Keresünk arra is embert, aki a csapat ügyeinek intézését is elvállalná, szóval olyan menedzserféléket. Aki csinálja, az a tavasszal végez.

Annak is örülnék, ha valaki esetleges összeköttetései révén pályautyben segíteni tudna. Aki jelentkezni akar, az a testnevelés tanszéken ki-függesztett füzetbe írja fel a nevét, és mi megkeressük.

— Úgy hírlék, tavasszal nemzetközi tornát szeretnétek szervezni.

— Felmerült ez a lehetőség. Tudniillik egy NDK-beli és bulgáriai intézmény csapatával sikerült kapcsolatot kiépíteni. Egyébként ezek a túráink is önköltségesek voltak. Szeretnénk őket és még egy magyar csapatot összehozni a tavaszi szünet idejére egy torna keretében.

— Sok sikert és jó értelem-ben vett megszállottságot kívánok a jövőt illetően.

U.: A csapat ideai eredménylistája:

Közgaz—Nagygyérfényi Kínizsi 2-0, —HTG 4-2, —Sajtó SK 1-10, —FEG 2-3, —Rózsadomb 2-3, —MAFC III. 0-3 (nem álltunk ki), —Nagygyérfényi Kórház II. 1-2, —Csőszérölök 0-1, —László Kórház 0-3 (nem álltunk ki), —Gamma II. 5-3, —MÁV Kórház 2-3, —TF II. 2-7, —Dél-budai Vendéglátó 1-8 (10 emberrel játszottunk), —MTI 3-1, —Vízúgy 1-2.

Góllövők: Becsei (9), Csordás (3), Nagy B. (2), Zarnóczy (2), Bejczy (2), Hegedűs, Várjú, Halász, Agócs, Bárfai (1).
Budai János

Szabálytalan beszélgetés egy 119 pontossal

Magas, barna hajú fiú ül mellettem. Ambrus Lakatos Loránd. Gólya és egyike azoknak, akik a felvételin a bővös 120 pontos határt megközelítették. 119 pontot ért el. Klaszszikusnak számító kérdéssel indítom a beszélgetést:

— Milyenek a benyomásaid az egyetemről?

— Először nagyon szokatlan volt, hogy rengeteg ismeretlen emberrel találkozom nap mint nap, csupán a katonaságtól ismertem néhány fiút. Hiányzik az osztályhangulat is, bár mostmár megszoktam ezt a légkört és vannak új ismerőseim is.

— Milyennek tartod az előadásokat?

— Általában tetszenek, főleg a matek-, a gazdtörli- és a pgl előadások. Ezeket sok új és érdekes dologról hallok.

— Milyen hatáskörüknek tartod az oktatást?

— Nem érzek alapot a kritizálásra, céljaim és lehetőségeim adottak.

— Mennyire veszed ki a részted a közösségi életből? Mi a véleményed a programokról?

— Eddig mindig szerveztem a programokat, például a gimnáziumban verseskötete volt az osztálynak és azt — többek között — én szerkesztettem. A katonaság nagy kiesést jelentett a tanulásból. Jelenleg 8 órában tanulom a matekot és az angolt is, míg meg nem szokom, a kellő tanulási ütemet. Emellett kosárlabdázom az egyetem csapatában és így a közösségi életben még nem tudok úgy résztvenni, ahogy szeretnék. Szerintem az egye-

temek közül nálunk van a legjobban szervezett kulturális élet. Korlátozott lehetőségeim miatt szeretném a bő programválasztékból a legértelmesebbakat kiválasztani.

— Mik a terveid az egyetemre a 4 év alatt?

— Szeretnék minél több új ismeretre szert tenni, minél szélesebb látókört szerezni.

— Vannak-e már terveid az egyetem elvégzése utáni időkre?

— Igen, leginkább a matematika, a történelem és az irodalom érdekelt, de szívesen foglalkozom a szociológiával és a pszichológiával is. Szeretném ezeket ötvözni a munkám során. Lehet, hogy nagyképpen hangzik, de szeretnék a matematikai modelleknek a társadalomtudományokban való hasznosításával foglalkozni. Magyarországon ennek most konjunktúrája van.

— Mik a hobbiid?

— Sport, irodalom. Szabadidőmben rengeteget olvasok, néha én is írogatok verseket, novellákat, színdarabokat. A sporttal kapcsolatban — a kosárlabdázáson kívül — egy statisztikai adatokon és szerencsén alapuló társasjáték átdolgozásával foglalkozom. Ez a játék kosárlabdára már elkészült és szeretném minden sportágra kidolgozni.

— Azt mondtad, sokat olvasol, gondolom újságokat is. Milyen újságokat olvasol rendszeresen?

— Népszerűt, Magyarországot, HVG-t, Mozgó Világot, História-t.

— Más forrásokból is tájékozódasz?

— Igen, elsősorban könyvekből, de készülök átmenni az ELTE-re előadásokra, az egyetemen pedig a Rajk László

Szakkollégium munkájában szeretnék részt venni, ha majd az időm engedi.

— Szerinted mik napjaink gazdasági kulcskérdései? Mik a problémák és mik az okok?

— Legidősebb kérdés a gazdaságirányítási reform működése. Ez most az egyik legfontosabb kérdés. Probléma többek között, hogy gazdasági életünkben sokszor hoznak megalapozatlan döntéseket. Szerintem segítené a matematikán alapuló számítástechnika elterjesztése minden területen és — mivel kevés energiájú ország vagyunk — elméleti termékkel (pl. szoftverrel) kellene kereskednünk. A mezőgazdaság fejlesztését továbbá gépesítéssel kell megoldani, bár elismerem, hogy a diákok és a katonák munkája olcsóbb. Mindehhez hozzá kell tennem, hogy éppen azért jöttem az egyetemre, hogy megtanuljam, hogy adott helyzetben mit célszerű tenni.

— Politikával milyen mértékben foglalkozol?

— Érdekel, de nem foglalkozom vele mélyebben. Úgy érzem, az merülhet bele a politikába, aki ismeri a történelmet minden vonatkozásában és többnyire tisztában van a különböző események okával, hatásával stb. Nem vagyok bátor politizáló, így is sokan politizálnak felelőtlenül, nem akarom szaporítani a táborukat.

— Érdekes álláspont! Kíváncsi vagyok rá, hogy milyen a világnézeted?

— A világnézetemet most alakítom ki. A dialektikus nézőpont közel áll hozzám. Irítózom a dogmáivá merevült világnézetektől. A gimnáziumban szerzett ismeretek és tapasztalatok, valamint Dosztojevszkij művei nagy hatással voltak világnézetem alakulására.

— Gondolkoztál már azon, hogy mi az élet értelme?

— Igen és én úgy fogalmaznám meg, hogy korlátozott racionalitás. Szerintem az embernek több nézőpontot kell megismernie és ezekből kell alkotnia egy nézőpontot és egyben törekednie kell egy határozatlan cél felé. A törekvés a fontos.

— Hogy határozod meg az értelmiség fogalmát?

— Nem foglalkozáshoz kötött állapot, hanem olyan embereket foglalom magam, akiket szívesen érdekelnek a világ dolgai és a megszerzett tudásukat hazájuk, illetve saját közösségük felemelkedésének javára hasznosítják. Az értelmiségnek mindig kritikai álláspontot kell állnia, mert a dolgok megváltozását (jobbá tételét) akarja.

— Jól esett hallgatni a véleményed. Nézeted szerint milyen végzettség kell ahhoz, hogy valaki értelmiségi legyen?

— Szerintem nincs végzettséghez kötve. Például ismerem egy olyan embert, akinek az érettségije sincs meg, mégis jelentős könyvtára van és olyan széles látókörre, hogy csak csodálni tudom. Ugyanez fordítva is igaz. Vannak olyan diplomások, akiknek elsősorban a házuk felépítése és az autó megszerzése a cél. Ezt nem tartom értelmiségi gondolkodásmódnak.

— Miért, te milyen magatartásformát vársz el egy értelmiségtől?

— Ez éles kérdés napjainkban. Az értelmiségiek nem tudják eldönteni, hogy cinikusak, lezserék vagy okoskodóak legyenek. Ez persze függ a társadalmi származástól is. Elszomorító, hogy az egyetemen is sok elsős túlzottan cinikus, mindenben visszasságokat lát és nem érez felelősséget olyan dolgokért, amelyekért érezhetnek. Szerintem pl. egy értelmiségi nem tartja neveltségének a helyénvaló patetizmust.

— Kérlek, jellemezd magad néhány szóval.

— Hibám, hogy eléggé erőszakos, sokszor ingerült vagyok és ilyenkor — akaratlanul — lekezelően beszélek másokkal.

— Mit tartasz eredménynek?

— Törekvő vagyok, sok információ befogadására és folyamatos rendszerezésre vagyok képes. Legálabbis ilyennek szeretném magamat látni.

KISZ-bizottsági ülés

Véleményezés, kollégiumok, képviselőlet

November 29-én ülést tartott egyetemünk KISZ-szervezetének vezető testülete. Az első napirendi pont az oktatási hallgatói véleményezésének tapasztalataival, az ezzel kapcsolatos teendők meghatározásával foglalkozott. Fejes Sándor előterjesztésében elmondta, hogy számos probléma merült fel a kérdőívek feldolgozása során. Kérdés, hogy a most már 70 százalékos feldolgozottsági szint mennyire felel meg a valóságnak, annál is inkább, mivel például a lyukkártyák lyukasztásakor ellenőrizhetetlen számú tévedés történt. Kérdés még, hogy az elkészült anyagok sorsa mi legyen. Az előterjesztést követő vitában megfogalmazótt, hogy a munka óriási terhet rótt a feldolgozást végző KISZ-esekre. Hiszen munkájuk egy részével tulajdonképpen az állami vezetés hatáskörébe tartozó feladatokat is átvállaltak. A siker érdekében az eredményeket széles nyilvánosság elé kell tárnunk. Ki kell dolgozni használhatóbb — és nem utolsósorban feldolgozásra alkalmasabb — kérdőíveket, igénybe véve a Matematikai és Számítástechnikai Intézet, a statisztikai és a szociológia tanszékek segítségét. Egy kérdőívtípus legalább 5 évig legyen érvényben, hogy elsősorban a tendenciákra derüljön fény. Végezetül a feldolgozott anyag kontrollálása végett januárig újra kell futtatni az adatokat. Az állami vezetéstől kérni kell a feldolgozás hatékonyságának érdekében a nagyobb feladatvállalást és segítséget.

Második napirendi pontként az AIESEC pontokhoz való KISZ-bizottsági hozzájárulást vitatta meg a testület. A bizottság hangsúlyozta felelősségének súlyát a pontszámok odaítélésakor, s javasolni fogja az AIESEC-nek, hogy vizsgálja meg, mely tevékenységcentrumok jogosultak — ha-

szóló igényességgel — pontszámok javaslatára.

Lukács János előterjesztésében az Egyetemi Tanács elé kerülő, a kollégiumokban folyó nevelő munkáról szóló vitaanyagot véleményezte a testület. Az előterjesztésből kiderült, hogy az 1026 kollégiumi helyből sok-sok levonás után csak mintegy 470 férőhely betöltéséről dönt a szubjektívítással aligha valóható számítógép. Hangsúlyosan emelte ki a bizottság a ma elégtelen anyagi-tárgyi feltételek mielőbbi biztosítását, amely minden egyéb cél és feladat előtt elsőbbséget kell hogy élvezzen. Szükségesnek találták a kulturált együttélés szabályainak, a jogok és kötelességek tudatosításának feladatát csakúgy, mint a kollégiumi önkormányzat kiszélesítését. „Törekedni kell arra, hogy lehetőség szerint biztosítsunk a nyári hasznosításokból eredő forrásoknak az eddiginél lényegesen jelentősebb részének kollégiumi üzemeltetését, karbantartását, felújítását, valamint közművelődési célokra való felhasználására” — fogalmaz többek között a határozat. Összhangban az IP határozatával, küzdeni kell a váró kollégium megtartásáért, új kollégium építéséért, a férőhelyek számának bővítéséért. Végezetül a testület kérte, hogy a DE-k terjesszék elő a kollégiumokkal kapcsolatos összes konkrét problémát.

A bizottság a továbbiakban tájékoztatókat hallgatott meg. A tájékoztatók elősegítése érdekében átfogó ismertetés hangzott el Szilvássy György részéről a KISZ KB munkájáról, melyben ő mint tag is részt vesz. Ezek után a KB mellett működő Egyetemi és Főiskolai Tanács munkáját ismertette Ferencz Gábor és Szilvássy György. Az EFT a X. kongresszus után jött létre, irányítja és koordinálja az egyetemi és főiskolai réteg mozgalmi tevékenységét. Jog-

állása nemegyszer konfliktusok forrása, mindemellett feladatának érzi egy „stratégiai tervező” szerep ellátását. A KISZ Budapesti Bizottságának munkájáról Ferencz Gábor tartott összefoglalást. B. Kiss Tamás, Ferencz Gábor és Csata Sándor a KISZ Budapesti Universitas Bizottságáról szólt. A BUB célja, hogy a budapesti egyetemi-főiskolai réteg érdekeinek képviselőletét, tevékenységének összehangolását biztosítsa; segítse, informálja és orientálja a KISZ-szervezeteket. Foglalkozott az oktatási-korszerűsítés, a TDK- és a szakkollégiumi mozgalom, a tevékenység nyilvánosság kérdésén túl a pártépítés, a közművelődés, a sport és a kollégiumok hely-

zetével, a KISZ-szervezetek gazdálkodási lehetőségeinek bővítésével, szervezeti kérdésekkel. Olyan nagy társadalmi szintű problémákat is napirendre tűz, mint a környezetvédelem, a béke kérdésköre. Tevékenységének nem elhanyagolható gondja, hogy gyakorta csak a nagy egyetemek képviselőinek vitafóruma, nem annyira egymással, mint inkább az apparátussal. A BUB céljának tekintik a mind szélesebb nyilvánosság megteremtését csakúgy, mint a saját hatás- és jogkörének bővítéséért folytatandó küzdelmet. A KISZ-bizottság a beszámolókat a szóbeli kiegészítések után elfogadta. M. M.

MARAD A VÁR?

Fotó: Balázs Gusztáv

Rimóczi Károly

Karl Kraus: Végnapok

„E dráma előadása, mely földi időmérték szerint körülbelül tíz estét venne igénybe, eleve csak egy Mars-béli színházban képzelhető. Evilági színházlátogatók nem bírnák elviselni. Mert ez a darab: vér a vérrükből; mert a tartalma azoknak a valószínűtlen, elképzelhetetlen, ép elmével fölfoghatatlan, emlékezéssel megközelíthetetlen, csak véres álomokban őrzött éveknek egy darabja, amikor is operettfigurák játszották az emberiség tragédiáját. A száz meg száz színhelyen, s poklon átvezető cselekmény csakúgy képtelen, szaggatott, hőse-nincs, mint az. Humora csak az olyan ember önvádja, aki nem hibbant bele a pusztá gondolatba is, hogy e kor eseményeinek józan eszű tanúja maradhatott. Ez a tanú tárja most föl az utókornak a részvétel gyalázatát, s rajta kívül humorra senkinek sincs joga. A világ, mely túrta, hogy megessenek a dolgok, amikről itt majd szó esik, elsősorban ne a nevetés jogával éljen, hanem kötelességét teljesítse: sirjon... Senkit föl nem jogosít ez arra, hogy helyi érdekűnek tekintse az ügyet. A Sirk-sarki események is kozmikus szempontból vezéreltetnek, akinek gyengék az idegei, noha a kor elviseléséhez elég erősek, hagyja ott a játékot...”

(Részletek Karl Krausnak Az emberiség végnapjai című tragédiájához írott előszavából)

Karl Kraus 1874-ben született Jicinben, egy cseh kisvárosban, a Kafkaéhoz hasonló zsidó kereskedőcsaládban. Nyelvi tudatossága feltehetően már hároméves korában ébredt, amikor is a család Bécsbe költözött. Flatalembérenként költők között forog, mégis — noha lírai műve is jelentős — publicista lesz... Megcsömörött a polgári újságírás korrupciójától, és ezért 1899-ben saját lapot alapít... mely közel negyven éven át, összesen 922 számot ért meg. Hét esszé-kötete, három aforizmagyűjteménye és kilenc verseskötete jelent meg... Nemet mondott mindenre, amit emberellenesnek érzett. S hogy igent is mondhasson, kialakította híres-vált felolvasóestjeinek sajtós műfaját, A költészet színházát. Hétszáz ilyen rendezvényt tartott Európa számos nagyvárosában...

Határozott és szelíd, nes tagadásának és átfűtött, magával ragadó igenlésének egyik napról a másikra vetett véget 1933-ban. Hitler uralomra jutása szerint olyan kor kezdete, „melyben az élet a túlzó humoristának már nem hagyott meg semmit... Elhunyt a szó, mikor ez a világ ébredt.” ...„Amit ezután, 1936-ban bekövetkezett haláláig mégis írt — variációkat az infernális valóság művészi ábrázolásának lehetetlenségéről —, az csak 1952 óta olvasható...”

Élete fő műve Az emberiség végnapjai című tragédia. (Széll Zsuzsa tanulmányából)

★

A KUL-TÚRA keretében tartott előadás december 10-én, este tíz órakor kezdődik. Jegyek negyven forintért a Közgazdász szerkesztőségében válthatók.

mg.

Győzzön az igazság!

Hazugságoktól és igazságtalanságoktól terhelt körünkben üdítő élmény egy olyan színdarabot megnézni, amelyben, jóllehet távolról sem tartozik a mesék vagy a sematikus propagandadarabok kategóriájába, mégis diadalt arat az igazság. Tom Topor kortárs amerikai író Madách Színházban játszott drámája, „A bolond” pontosan ilyen.

Főhősének, a bájos Claudiának cseppet sem szokványos perben kell bizonyítania igazságát: New York állam ügyvétsége erős felindulásban elkövetett emberöléssel vádolja, ám bizonyítás helyett — egy orvosi vélemény alapján — elmebetegnek, azaz beszámíthatatlannak nyilvánítja és igazságügyi elmeorvosintézetbe zárítja a fiatal lányt. Claudia fellebbez, s a kórház egyik helyiségében megkezdődik a tárgyalás, a kétszeresen kiszolgáltatott vádlott kilátástalannak tetsző küzdelme épelméjűségének elfogadtatásáért. Kezdetben úgy tűnik, a szakértői vélemény megalapozott, s a lány tényleg elmebeteg; erre utal abnormális viselkedése és a kórház elmeorvosának, Rosenthal doktornak tudományos érvekkel alátámasztott, szilárdnak látszó tanúvallomása. Bár az ügyvédnek körmönfont okoskodásával sikerül megintatnia a tanúvallomás hitelet, Claudia úgy érzi, hogy ez a tárgyalás csupán frott és fraitan játékszabályokkal körülbástyázott esatartó a két ellentétes oldalon álló jogász számára, és akármelyik győz, ő csakis vesztes lehet. Mikor a szülők is a tanúk emelvényére lépnek, a vádlott kettős konfliktusa (az igazságszolgáltatással és elmeorvosával szemben) egy harmadik elemmel bővül, ám ez nem egyszerűen nemzedéki ellentét, hanem annál jóval több: a szülői szeretet meglehetősen furcsán értelmező, gyermekük sorsának alakításában csak pénzérdeket látó, ráadásul visszatekintően erkölcsiellenes szülő, illetve a család elviselhetetlen létezéséből a többi évszékertelen háttérben, majd bizonytalan alkalmi kapcsolatokba, végül a prostitúcióba

menekülő leány konfliktusában egyfelől a kényelmes társadalmi elfogadottságot képviselő, az anyagiasság és állszent prűderia álarca alá rejtőzött immorális nyárspolgáriság, másfelől a játékszabályokat tiszta és nemes értekek nevében el nem fogadó, új keretek kialakítására azonban keptelen egyéni deviancia ellentéte tukrűzódik. A tárgyalás folyamán lehall az árc — hosszú évek minden családi szennyes csupaszon kitérülnek, s a szülők ebbe bele is roppannak. Claudia viszont most már maga veszi kezébe a tárgyalást; előbb önmagát ülteti a tanúk helyére, majd korábbi szerepéből, kiszolgáltatottságából magasan kiemelkedve szenvedélyes vádbeszédbe kezd. Szavai nyomán lehall a fátyol a múlt és a jelen elhallgatott igazságairól, szertefoszlanak a hazugságok, napvilágra kerül minden jogosnak álcázott jogtalanság. A szerepek felcserélődnek: a vádlottak padjára most az állami igazságszolgáltatás, s a vele készségesen együttműködő orvosi rosszindulat kerül, amely lehetővé teszi ártatlan emberek végleges elszüllyesztését a zárt osztály falai közé. Mindezt kristálytiszta logikával, világos érvrendszerrel, ugyanakkor gesztikulálva, végletekig felfokozott szenvedélyességgel — szinte heroikusan — előadva Claudia térdre kényszeríti az ellene összeesküdött érdekszövetséget — a bíró végül épelméjűnek nyilvánítja, s kitűzi eredeti ügye újratárgyalásának időpontját.

A darab sikeréhez nagyban hozzájárulnak a színészek kiváló teljesítményei. Különösen Schütz Ilia (Claudia), Hausmann Péter (az apa) és Sztankay István (Rosenthal doktor) nyújtanak maradandót. Szírtes Tamás rendező tökéletesen magáévá tette a darabot — rendezése gyorsan pergő, fezszes, korrek.

Summa summarum kitűnő és — ritka szintű — a hazai kultúra kínálatában — optimista darab „A bolond”, igazán érdemes megnézni.

Meleg József

Ez is Amerika...

Mit jelent neked a barátság?

Nincs barátom. Nagyon jó kapcsolatban vagyok néhány emberrel, de én ezeket nem nevezem barátaimnak, mert a barátság számomra ma valami megfoghatatlan, misztikus dolog, amit nem tudok pontosan meghatározni. Így az is lehet, hogy a legtöbb ember ezeket a kapcsolatokat már barátságnak nevezné.

Úgy érzem ezeknél a meg-lévőknél nem vágyom szorosabb kapcsolatokra. Jól érzem magam velük, fel tudok oldódni a társaságukban, számíthatok rájuk.

A barátság fogalmáról nekem eszembe jutnak gyermekkori olvasmányaim, a pozitív főhősök közötti tiszta és örök kapcsolatok. Ma már nem hiszek ezekben az ideálizált, leegyszerűsített dolgokban, rájöttem, hogy az emberek (s így kapcsolataik is) ennél sokkal összetettebbek, bonyolultabbak. E felismerés óta próbálok megtalálni a számomra is elfogadható barátságképet. Eddig még nem sikerült.

(másodikos, közlekedés szakos budapesti fiú)

Az ember általában saját korosztályából választ magának barátokat, s a barátságok kialakulása nagyrészt a középiskolai, egyetemi, szóval a viszonylag korai életszakaszokra esik. Nekem is van három, a „beleső körömbe” igazán beletartozó, magamkora-

beli barátom, mégis most egy másik barátságélményemről szeretnék beszélni, amely talán nem annyira általános.

Tizenhat éves koromban kezdődött. Egy alkalommal, kutyasétáltatás közben beszélgetésbe elegyedtem egy hatvan év körüli bácsival, akit már azelőtt is többször láttam a kutyájával a parkban. Másnap újra összefutottunk, majd megint, s lassan, a szokásos kutyás témák kimerülésével szeméyes dolgokról is elkezdtünk beszélgetni, addig-addig, amíg valamiféle érdekes-furcsa kapcsolat alakult ki közöttünk, amit én barátságaim közt tartok számon azóta is.

Sohasem beszéltem meg a randevút, mégis szinte naponta találkozunk, mindig csak sétáltatás közben. Mindent elmondhattam neki, beszélhettem bánataimról, örömeimről, dilemmáimról. Meghallgatott, elmondta a véleményét, de soha nem adott recepteket, nem próbált irányítani. Ő is mesélt az életéről, tapasztalatairól, de mindig csak történeteket, eseteket mondott el, nem akarta elfogadtatni velem életfilozófiáját, világnézetét.

Tökéletesen tudtunk figyelni egymásra, s azt hiszem, ez volt az egyik legfontosabb. Hogy mi tartotta össze ezt a rendhagyó kapcsolatot? Pontosan nem tudnám megmon-

Orbán Gyula

Széthullott varázslatok nyomában

bezárt ablakok mögül a világ véget nem érő magyarzkodás, a másik oldal csábító képe int az agy hófódte csúcsairól, holdsugár-koszorúk nyiladoznak csendesen, lassan rámestedik, elindulok lemezelenedve, kavargó örvényből lábalok ki, elhagyom a csillagok fényeit, lángban álló hidakat, várakat, a Nap kegyetlen arany-útját: a vakító settenkedést, hitetlenek bántó helykeségét, szavak megalázó hamisságát, és mind a kérkedő teteket, s az agy öncsalásait, a szivárvány ívén végigkúszva, nem lesek a nyitott ajtókat mögé, nem fészülgetem gondolataim, hidegvérrel irtom a könnyeket, szemeim kocsonyás golyóiból kivágom a múlt vetült képeit, és letépek az idő rongyait sebekkel borított tagjaimról, a fűszálak között meglapulva nézem a fegyencek vonulását, szemem előtt táncolnak a húsukba égetett bélyegek, és pipacsok rejtenek magukba izzó szírmok valósága mögé, pillantásaimat megköltözve, könnyörtelen hangon, megpúposodott háttal a mindenség átkozódik felettem, gondolatok szögeivel kivert agyam nem nyugszik, nem nyugodhat! hétköznapok csigalépcsőinek korlátai fölött áthajolva, némán fülkészem elmúlásomat, emlékeim rideg szétesését, szememben fakul a csillóság, a szájjamat konok csend tömi be, s hajamba holdsugarak rejtőznek!

dani. Minden bizonnyal volt egy kölcsönös magányalapja is (neki meghalt a felesége, egyedül élt, nekem pedig abban az időben — talán azért is, mert koravén voltam egy kicsit — nem voltak barátaim). Ez azonban inkább csak a kapcsolat létrejöttében játszhatott döntő szerepet, a fennmaradást szerintem az új élmény garantálta, amely véleményem szerint minden barátság alapja kellene, hogy legyen: s ez a kölcsönös szabadság ezen a mégis szoros kapcsolatban belül, ahol nem voltak kötelezettségek, nem voltak elvárások, nem volt felülkerekedési, meggyőzési, befolyásolási törekvés — potenciális lehetőség volt, ami-ben meg lehet kapaszkodni, akinek el lehet mondani, s akitől meg lehet kérdezni.

Úgy lett vége, hogy elköltöz-tünk arról a környékről. Az-óta egyszer találkoztunk, véletlenül (csak ekkor tudtam meg, hogy jogász volt valamikor, és teológiát is végzett). Egyébként sehogy sem tartjuk a kapcsolatot. Mégis, a csodálatos a dologban az, hogy most, amikor gyakorlatilag megszűnt ez a barátság, érzem, tudom, hogy bármelyik pillanatban ott lehetne folytatni, ahol abbahagytuk.

(első, budapesti lány)

A barátság: adni és elfogadni. Egyik sem könnyű, és mind a kettő csodálatos. Adni mégiscsak könnyebb, mert általában nincs akkora felelősség. Elfogadni viszont, elfogadni úgy, hogy ne nyomasson a tudat: viszonzomnak kell majd, meggondolom hát, hogy érdemes-e elfogadnom, elfogadni

számítgatás nélkül — ez már nehezebb. Azaz: adni úgy, hogy nem várok viszonzást (mégis tudom, hogy lesz viszonzás), s elfogadni úgy, hogy nem érdekel, kell-e viszonzás (mégis tudom, hogy lesz viszonzás) — valahol ez a mindig billegő mérleg, amely azonban magában hordozza a dekákkel nem mérhető egyensúlyt — ez a barátság.

A barátság: deklarált állapot.

Idő két kijelentés között, amelyek így hangzanak: má-tól fogva barátok vagyunk, illetve mától fogva nem vagyunk barátok. Ez örzi meg valóságában, az üres, néma napokban is. Nem sorvadtat el csendben, nem mulhat el észrevétlenül (lévén száma van, neve van, születésnapja van), csak meg lehet szüntetni. A két határ közt bármikor, bárholon folytatható. Nincs az a mélypont, amely ne lenne magasabb a „nem vagyunk barátok” zord cölöp-fejénél.

A barátság: lehetőség.

Lehetőség, amely nem szűnik meg, ha nem használjuk ki, s amelynek meg kell szűnie, ha kihasználása kötelezővé lesz. Úveg, amelyben nincs dugó, s ami bedugasolva — ha kívül vagyok nem érdekel, ha pedig belül vagyok, nem vagyok szabad.

A barátság: mégis minde-kelelőtt ember.

Fiú vagy lány, egyre megy, de ha nem érinthető, ha nem megpillantható, ha nem telefonon felhívható, ha nem lehurrogható, akkor mit sem ér.

(negyedéves, vidéki, ipari szakos fiú)

Zsuzsori Ervin

Három Akárkiért két Szépasszonyt

színházba lehetett jegyet kapni. (10-12 színház előadásai-
sair).

Az újabb „fiatalítás” után (1982-1983.) a közönségszervezés aranykora következett: gyakorlatilag minden színházal volt kapcsolatuk, vi-rágzott az előrendeléses rendszer, telt- és félház akciók voltak. Mondják, hogy ez főleg annak volt köszönhető, hogy a csapat is nagyon együtt volt: sokat kirándultak, beszélgettek, buliztak együtt. A rendkívül lelkes, gyakran erejükön felül vállalók nevé említsük meg, megérdemlik: Vitaris Andrea, Szigetvári Gabi, Dömötör Betty, Pál Gabi Hulman Tünde és természetesen Polgár Tibi valamint „félál-lásban” Almási Ákos.

De aztán „lezser” lett a csapat és többször előfordult, hogy nem vitték vissza a jegyeket, a színházakkal kiépít-tett kapcsolatok meglazultak vagy megszűntek.

Kifutott ez a csapat is, ma már dolgozó emberek. Csak Almási dolgozik még a mostani csapattal (1984. szeptem-berétől): Nemes Sára (IV. áruforg.), Szabó Éva (IV. kül-gazd.), Wiltsehkó Viktor (III. nemz.), Bócz Mónika (III. áru-forg.) és Marosi Csaba (II. áruforg.)

A forgalom közepes azóta. Természetesen mindenki a kurrensebb darabokat akarta megnézni, és méltatlankodott, hogy kollégája kapott jegyet, ő pedig nem.

Azt is nehezen értik meg a vevők, hogy a közönségszer-vezés is árukapcsolással kapja a jegyeket: adnak két Szép-asszonyokat, ha eladnak há-rom Akárkit is. Ha pedig visz-zaszívják a jegyeket, akkor a következő hónapban megnéz-hetik magukat.

S végül: miért csinálják? Elmondják, hogy minden dar-rab jegyen 1-2 Ft haszon van. Sokszor azonban ez arra sem elég, hogy a megmaradt, de vissza nem vihető jegyek-ből adódó veszteséget kompen-zálja. Eddig leginkább arra volt példa, hogy év végén ösz-sze kellett dobni némi pénzt, mert kis hiánnyal zártak. De megéri-e? Mondják, hogy igen, mert jól érzik magukat együtt, szívesen ülnek kuckójukban (az egyetem Dimitrov téri épül-letében a büfé és a ruhatár között; elérhető a 319 es mel-léken) és áruják a jegyeket és igyekeznek a színházlátogató hallgatók, oktatók és dolgozók igényeinek eleget tenni.

Erősödnek a szakszervezet

A pártbizottság november 29-i ülésének 15 napirendi pontja az egyetemi szakszervezeti munka fejlesztésének és pártirányításának megvitatása volt.

Az irásos előterjesztés az MSZMP KB. 1983. októberi állásfoglalása alapján részletesen elemzte az egyetemi szakszervezet tevékenységét. A jelentős eredmények és a hiányosságok ismertetése mellett szerepelnek politikai súlyú megállapítások is, például a következő: „még mindig találhatók olyan nézetek (pl. a kereskedelmi karon), amelyek különböző irányból indulva, nem egyszer tájékozatlanságból ugyan, de kétségbe vonják a szakszervezet létező politikai súlyát, helytelenül értelmezik, lebecsülik vagy éppen séggyel sokallják a szakszervezeti jogokat. E nézetek elleni harcok, politikai munkának is van létjogosultsága, a legeredményesebben azonban a szakszervezeti munkában még meglévő hiányosságok felszámolásával léphetünk fel elleneük.”

A vitában felszólalók közt Kiss Arthur (filozófia tanszék) a szakszervezeti munka mozgalmi jellegének erősítése mellett foglalt állást, javasolta, hogy a párt- és KISZ-munka nélkül maradt párt- és KISZ-tagok számára nyújtson tevékenységi lehetőséget, karolja fel ezeket a szakszervezet. Kifogásolta, hogy tanszervezetű javaslatait (pl. a kitüntetések ügyében) a bizalmi nem veszi figyelembe, hogy előzetes véleményfelmérés nélkül a saját véleményét képviseli. Megyeri Endre (ipargazdaságtan tanszék) jónak tartja az egyetemi szakszervezet tevékenységét, ugyanakkor kifogásolta a pedagógus szakszervezet működését. Például évek óta nem történik semmi annak a problémának az orvoslására, hogy az egyetemen pályakezdő fia-

tal 50 százalékkal alacsonyabb kezdőfizetést kap, mint az egyetemen kívüli munkát vállaló társa. Javasolta, hogy a szakszervezet tanfolyamok indításával (pl. nyelv, számítástechnika, szociológia tanulására) segítse az oktatási reformmunkát. Szabó Kálmán (pg tanszék) egyetértett Megyeri Endre véleményével és javasolta, hogy az egyetem bér-gazdálkodását decentralizálják. Szigeti Endre szb-titkár megköszönte a hozzászólásokat. Elmondta, hogy az egyetem képviselői rendszeresen szólnak a pedagógus szakszervezet fórumain az egyetemi oktatók érdekeinek képviseletében. Kiss Arthur hozzászólására reagálva elmondta, hogy a tanszékvezetők és bizalmiak viszonyát jogszabályok rendezik, amelyet egy brosúraban minden érdekelthez eljuttattak. Végvári Imre, a budapesti pártbizottság képviselője elmondta, hogy a pedagógus szakszervezet foglalkozik az egyetemi oktatók anyagi helyzetével, éppen most van előkészítés alatt egy előterjesztés ez ügyben. Huszár Ernő, a párt- és tömegszervezeti felelős, a napirendi pont előterjesztője a szervenvelyes vitát értékelendő elmondta, hogy úgy látják a jövőben harcosabb fellépés várhatik el a szakszervezetektől minden szinten.

Ezek után a testület határozatot fogadott el, amelyben sok minden egyéb között szorgalmazza, hogy a szakszervezet a szakszervezeti bizottság vezetésével tárja fel az egyetemen dolgozók egyes csoportjainak sajátos problémáit, megfelelő javaslatok, „rétegpolitika” kidolgozásával segítsék elő azok megoldását, a párt- és tömegszervezet feladataival kapcsolatban pedig azt is megemlíti, hogy a cselekvési egység érdekében célszerűnek látják a szakszervezetben dolgozó komunisták időszakonkénti összehívását.

„Aggódva vagyok elégedetlen”

Beszélgetés Palánczai Tiborral

Palánczai Tibor egyetemi tanárt a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóján a Munka Erdemrend ezüst fokozatával tüntették ki. Magas kitüntetéséhez gratulálunk.

— Az elmúlt években a közéletben jelentős feladatokat látott el. A párt- és agitprop-titkára, majd tudományos rektorhelyettes volt. Hogyan emlékszik vissza ezekre az évekre? Milyen tapasztalatokat szerzett ebből az időből?

— Nagyon jók az emlékeim ezekkel a munkákkal, ezzel az időszakkal kapcsolatban. A munkám minőségét nem tudom megítélni, de nem is gondoltam még arra, hogy ezt kívülről értékeljem. Engem mindig az vezetett, hogy igyekezzem jól ellátni a feladatokat. No persze hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem éreztem volna sok üresjáratot, vagy nem lett volna például a rektorhelyettesi beosztásnál időnként túltengően sok a bürokratikus feladat.

— Nemrégiben lett tanszékvezetője a világgazdasági tanszéknek. Hogy érzi magát ebben a pozícióban? Milyen elképzelések vezetnek munkájában?

— Amikor elnyertem a megbízatást, három nagy feladatot láttam magam előtt, amely részben helyi, részben külső körülményekből adódott, de a saját elképzelésem is kifejezésre jutott benne. Először is feladatult tűztem a tanszéki közösségnek, mint kollektívának, mint műhelynek az összekovácsolását, és erősítését. Külső körülményekből adódott a másik fel-

adat. Követelményé vált az új világgazdaság tantárgyprogram kialakítása tartalmában és szerkezetében. Míg korábban az egyes országokra helyeztük a hangsúlyt, most sokkal inkább a világgazdaság általános kérdéseit állítottuk középpontba. Mindezt az a fejlődés tette szükségessé, ami a 70-es években ment végbe a világban. Ez egy olyan tárgy, ahol a gyors követés az erény. Az 1-2 éves írásaimat olvasva, látom, hogy az akkori megállapításaim ma már tévesek. Elég nagy hibákat követtünk el, amikor bizonyos történelmi tendenciákat átmenetnek, másokat, például az olajproblémát pedig meghatározónak tekintettünk. Lebecsültük az új technikát és kiderült, hogy sokkal fontosabb a világra nézve, mint bármi más. Sok új esemény, fejlemény van a világnak, ebből kifolyólag a tárgy jellege is állandó változást igényel.

Célul tűztem továbbá a tanszéknek egy markánsabb műhely-, kutatóbázis jellegét adni. Nagyon a kutatási kapacitásunk, mint ahogy azt kívülről elismerik, támaszkodni rá.

Mindezek csak hosszabb távon elérhető dolgok. Nem törekszem radikális változtatásra. Csak lassan, szisztematikusan előrelépésekkel lehet a célokat elérni.

— Napjainkban sokat beszélünk az értékvesztésről. Tudjuk, nem hazai, hanem általános világgazdasági jelenség. Van-e mód e tekintetben a nemzetközi és a hazai viszonylatok összehasonlítására?

— Ma az egész világgazdaság és Magyarország egy korszakváltás előtt áll. Az elmúlt 10 évben a vezető tőkés országokban lecsökkent a termelési eszközállomány, az autók, elektromos gépeket, megújítják az energiát. E mellett lecsökkent a vezetői állomány is. Ma a tőkés világ vezető nagy vállalatainál a management más, mint korábban. És ez fontosabb, mint a gépek cseréje. E mögött egy irányítási, szervezeti megújulás volt, és ez nagyon fontos. Kialakult egy újfajta viszony a vállalatvezetés és a munkások között. Lépéseket tettek a demokrácia növelése, a nagyobb munkásbevonás irányában. Ugyanakkor a management autonómiáját megerősítették elég keményen. Csak ezekkel a

változott feltételekkel látják biztosítottnak helyzetüket.

Nálunk is élesen vetődik fel a lenni vagy nem lenni kérdés abban a tekintetben, hogyan tudunk megfelelni ennek a kihívásnak. Ez egész nemzeti fejlődésünk alapvető kérdése. Igazából a XIX. század csak most, az 1970-es években ért véget. És még mindig a múlt századi értékek szerint gondolkodunk. Egész szemléletünkben a XIX. századi eszmék kísértének. Ezen változtatni óriási feladatot jelent. Itt nem egyszerűen mennyiségi fejlődésről van szó, hogy többet kereskedjünk, vagy hogy növeljük a kapcsolatainkat, hanem minőségi dologról, a korábbi értékek átértékeléséről. Nem elegendő a világcélok árhozó közelíteni, az adósságainkat csökkenteni, azt kell megérteni, hogy magunkat kell átalakítani. A nemzetközi követelményekhez kell a mérceket igazítani a vállalatok keresztlátás az egész gazdaságban. Bosszús vagyok, ha azt látom, hogy egyeseknek a világgazdaság azt jelenti, hogy eladható egy termék, hanem nem egy terméknek, hanem a nemzeti termelés egyharmadának kell eladhatónak lenni.

Ez irányú fejlődésünk kerékkötői a megcsontosodott politikai nézetek, de főleg az érdekek figyelmen kívül hagyása. Kérdés, mennyiben sikerül túlélni ezeket? Sajnos nem mindig sikerül. Beszélünk ugyan a nagyobb önállóságról, de valójában a vállalatvezetést nem oldottuk föl a köztársaság alól. Miközben pozitívum értékelem a demokrácia szemponjtól a vállalati tanácsok létrehozását, ugyanakkor kardinális kérdésnek tekintem, hogy mennyiben tudnak partneri szinten maradni, hogy megtalálják-e a megfelelő arányokat a felelős vállalati vezetőkkel.

— A világgazdaság ma már olyan mint a focit, mindenki úgy érzi, ért hozzá. Hozzájárultak ehhez a tv műsorai (Tudóklub, Kockázat), amelyeknek ön is gyakori szereplője. Tudatosan vállalja rendszeresen a nyilvánosságot?

— Az itt lefolytatott viták általában nagyon jók, ha nem is kerül képernyő elé a vita nagy része. A világban számtalan olyan probléma van, amelyeket a széles tömegekkel meg kell ismertetnünk, mert csak így tudunk előrelépni, ha az emberekben tudatosítjuk. Minden túlság nélkül, kutató, oktató munkám nagyon fontos és szerves részének érzem az ilyen fajta ismeretterjesztést. Tudatosan vállalom. Ha felkérnek, kihasználom. De a folyóiratírást sem pusztán tudományos gyakorlatnak tekintem. Megpróbálok a magam üzenetét szélesebb vagy szűkebb körnek, gazdasági vezetőknek megfogalmazni, mert ezzel is hozzájárulhatok a dolgok változásához.

— Egy világgazdasági kutató számára a széles körű nemzetközi tájékozódás nélkülözhetetlen. Milyen kapcsolatai vannak a világban?

— Vezetője vagyok egy Akadémia-közi munkacsoportnak és résztveszek a KGST-tanácskozáson. Ennek keretében megjelent könyvünk, A tőkés integráció és a világgazdaság, elnyerte az Akadémia díját. Bence vagyok a New York-i Kelet-Nyugati Bizottsági Tanulmányok Intézetének tudományos tanácsában és sok más egyéb nemzetközi intézményben. Ezekben a formákban való közreműködés lehetőséget biztosított számomra, hogy a kutatás során a legfrissebb eseményekben tájékozódjak és követni tudjam a nemzetközi gazdasági jelenségeket még tendenciáiban.

— Sokat utazik. Merre járt?

— Japánban, Amerikában, Európában valamennyi országban Albániát, Törökországot és Portugáliát kivéve. Most egy rendkívül örömteli lehetőség él nézek. Felvetek egy Kinába induló delegáció tag-

jai közé. Az útra még ez évben sor kerül.

— Az utazások után visszatérve, nem találja elkésztetőnek, kilátástalannak a hazai gazdasági körülményeket?

— Kilátástalannak nem. Ennek a szakmának van egy olyan előnye, éppen az utazás folytán, hogy a távlat rálátást ad a jóra és a rosszra is. Ez a rálátás ma nagy változást sürget a gazdasági életben. A dolgokat újra kell gondolni egy új gazdasági modell kialakítása céljából. Ez a legfontosabb hazai teendőnk, nincs más út előttünk. Minden fellengzés nélkül aggódva vagyok elégedetlen, és nem a kilátástalanság uralkodik el bennem. Aggódok, de változtatni akarással.

— Utazásai során bizonyára sok neves személyiséggel találkozott.

— A világ neves közgazdászai közül volt alkalmam találkozni Samuelsonnal, akit rögtön meg is ismertem. Megkérdezte, ki most a nagy magyar közgazdász? Mire én azt válaszoltam, hál Istennek most már nincs — gondolva a személyi kultusz rossz emlékeire. Kijelentésem célzatosnak tekintette magára nézve és rögtön faképnél hagyott. De a jelentős politikai körökkel volt alkalom találkozni, így többek között Nicolae Ceausescuval, aztán a NATO volt főtábornokával, Luns-szal is összemertette a véletlen, de ezekkel a találkozásokkal nem dicsekszem.

— Milyen esélye van egy magyar közgazdásznak arra, hogy világvizonylatban ismert legyen?

— Az, hogy kis nemzet vagyunk, behatárolja egy magyar világgazdasági kutató külföldi érvényesülését. A mi súlyunk teljesen más, mint a nagy nemzeteké. Számtalan-szor éreztgm: ahhoz, hogy figyelmet keltsék, komoly tudományos eredményekkel kell csillognom, míg egy nagy ország képviselője banális megállapításokkal is rögtön a figyelem középpontjába kerül. Mindennek ellenére azt hiszem, a magyar világgazdasági kutatók jó hírnévre tettek szert a világban.

Problémát okoz az is, hogy kis nyelvű nemzet vagyunk. Nekem le kell fordítani, el kell juttatni a külföldi kiadóhoz a cikkeket, hogy a megjelenést elérhessem. Mindez jelentős energiát követel.

— Ezek után már körülbelül körvonalazódott szabadidős elfoglaltsága.

— Igen, jól sejtji. Sosem tudtam az ideális értelmiségi élet szempontjai szerint élni, mert a munka elviszi a hétvégéket. Elviszi az olvasástól, a hazai tájak felfedezésétől, a színházról. Ha van időm, focizok a fiaimmal. Szeretek olvasni történelmi dolgokat, elsősorban szakmai céllal, és szépirodalmat. Heroikus erőfeszítéssel próbálok a kulturális eseményekkel lépést tartani. Ehhez hozzájárul egy nagyon szűk és esetleges baráti kör. Összejeveteinket megvitajuk a világ dolgait. Szeretek moziba, színházba, hangversenyre járni. Kulturális programjaimra az a jellemző, hogy ötből jó, ha egyet sikerül megvalósítani. Viszont azt hiszem, ez tipikusan értelmiségi probléma.

— A hajdani tanyasi tanító fia gondolt-e vajon arra, hogy egykor egyetemi tanár lesz?

— Nem gondoltam erre semmiképpen. De a valamivé válásra gondoltam. Amikor láttam annyit a világból, hogy meg tudtam fogalmazni, mit akarok, akkor agy- és idegesebb szerettem volna lenni. Hosszú évekig készültem az orvosi pályára, de egy véletlen körülmény elterelt. Később rájöttem, hogy az élet nyitott lap és annyi mindenben található meg magát az ember.

— Ha újra választhatna, mit csinálna?

— Újra ezt választanám. Nem tévesztettem utat.

H. E.

Zsubori Ervin:

Keringő

Lassan ballagtam a villamosmegálló felé már éjfélhez közel (ráérttem, az üres szoba felé nem lök a sötét), s miközben hangtalan sirattam magam, megnyugvással állapítottam meg: még tudok gyűlölet nélkül (bár kétségtelenül irigykedve) mosolyogni a húsz év körüli páron, akik miután kétszáz méteres futás ellenére lekésték a kiinduló hévet, előírászerű mozdulatokkal önfeledt és senkivel sem törődő keringőzésbe kezdtek a sivár aszfalt jéghideg homlokán.

Megjelent az új politikai gazdaságtan könyv

„Megrázza majd a szakmai közvéleményt”

A napokban érkezett meg a könyvesboltokba a 4 részre tervezett politikai gazdaságtan tankönyv első kötete. A sorozat szerkesztő bizottságának vezetőjétől, Szabó Kálmán professzortól érdeklőtem a kötetekről.

— Ezt a kéziratot tavaly szeptemberben adtuk le, és idén szeptemberben kellett volna megjelennie. Még augusztus végén is azt ígérték, hogy meglesz határidőre. Végül is örülhetünk, hogy ebben a félévben megjelent, éppen kívül esett még a vizsgaidőszakot megelőző 60 napon, ez ugyanis az az idő, amikor az adott tananyag vizsgára még előírható. Bár minden kiadói szerződés úgy szól, hogy a kézirát nyomdába adása után egy év alatt megjelenik a kötet, ilyen késéseknek továbbra is ki vagyunk téve. Sajnos a technikai lehetőségek korlátozzák a szellemi munkát: kevés pénz, rövid idő áll rendelkezésünkre és az alkotók orientációs korlátaival is számolnunk kell. A politikai gazdaságtanhoz értők piaca szűk, a szakemberek nem mindegyike alkalmas, a többnyire nem jön az egyetemre, mert itt nem lehet őt megfizetni. Az igáretes fiatalok kifejlődéséhez évek kellenek, ráadásul

felkészülésük időszakával többnyire egybeesik a család-alapítás, az otthonteremtés. El kell tehát néznünk nekik, hogy erejüket inkább a másodállásra, KK-munkára fordítsák. A tudományos kutatói tevékenység egyébként is sok erőfeszítést igényel, rendkívül bonyolult munka, nem biztos, hogy a szerző időre elkészül gondolatai kifejtésével. A kötetek felelőseinek ezért nagyon sok munkájuk van. Az első, Közgazdasági alapvetés című részt Fekete Ferenc szerkesztette, ő fogta össze az alkotókat, és szervezte a technikai munkálatokat is.

— Milyen stádiumban vannak a további kötetek munkálatai?

— A második, Kapitalizmus című kötetet 1983. januárjában adtuk le, megtörtént a levonatok korrigálása, és januárban kell a könyvnek megjelennie. A szocializmusról szóló harmadik kötet kézirata kis késéssel szeptember első harmadában készült el, a nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó befejező könyv végleges formája pedig most készül. Minden két héten megvitajuk a frissen készült részeket.

A kötetek tankönyvnek íródnak, de egyben szakművek is. Példányszámuk 6-8 ezer, jut belőlük a diákokon

kívül az érdeklődő szakembereknek is. A szövegekben éppen ezért igyekeztünk megahagyni a szerzők egységét. Ez a fejezetekben egyenletlenséget okoz. A szellemi munka minőségét különben sem lehet parancsral szabályozni. Ügyelni kell arra, hogy a könyv tartalmát egyáltalán tanulható, gondolkodásra serkentő legyen. 1980. óta, amióta folytatjuk ezt a munkát, egyre újabb és újabb szempontokat kell tekintetbe venni, miközben a szerzők köre is változott. Tehát a 4 kötet tartalmi összehangolása nem olyan szoros, mint ahogy azt szerettem volna. Megítélésünk szerint az új tananyag szemléletét és szakmai színvonalát tekintve nagyot léptünk előre az eddigiekhez képest. A Hámori Balázs szerkesztésével készült, a szocializmusról szóló anyag jellegváltás, fordulat a tárgy történetében. Valószínűleg megrázza majd a szakmai közvéleményt és vitákat fog váltani. Ezt a kötetet jó lett volna először jegyzetként kipróbálni, de remélem így sem vallunk vele szegényt: tényszerűbb, vitatkozóbb, kritikusabb, kevésbé absztrakt az eddigi tananyagoknál.

Tökéletes tananyag persze sincs, ha erre törekednénk, soha nem fejeznék be a munkát. Az idővel nem tudunk

lépést tartani. A szocializmusról szóló tananyaggal kapcsolatban ismét felmerült, hogy azt a „kell”, vagy a „van” jellegű. A politikai gazdaságtan ráadásul nem nemzeti tudomány, hogy Magyarországon mi, hogyan és miért történik, abból nem következik más országok lényegi folyamatainak megértése. Problematikus az alternatívák témaja is: a nem választott alternatívát a gyakorlat sosem vagy nagy történelmi késéssel tudja igazolni, így a hipotézis-szint igen erős marad.

A szocializmus tárgyalásánál tekintettel kell lennünk bizonyos általános hagyományokra is, alkalmazkodnunk kell a bevett fogalomhasználathoz. Többek között ezért is konzultáltunk szakemberekkel; arra törekedtünk, hogy az igazság megmaradjon, ha a megfogalmazás változtatni kell. Az igazságot vagy kimondja az ember, vagy elhallgatja, ezerről gondolkodunk mi is, s amit nem tartalmazhat a tankönyv, azt elmondja az előadás.

Hozzá kell azonban tennem, hogy bár nagy jelentőségű az új politikai gazdaságtan kötetek megjelenése, a magyar és a külföldi tudomány hiánosságait ezekkel a kötetekkel nem tudjuk pótolni... mg

Gyermek- és felnőtt-táncszínház indul a Kinizsi utcai kollégiumban a Jánosai együttes közreműködésével!
Időpont: vasárnap délutánként 1/2 5 órától 6 óráig gyermekek részére, belépőjegy ára 10,- Ft. Vasárnap esteként 1/2 7 órától 10 óráig felnőttek részére, belépőjegy ára 20,- Ft.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Díjat nyert

A KISZ Budapesti Univerzális Bizottsága a félévi pályázatán az értelmiségképzést szolgáló kiemelkedő jelentőségű munkájáért 10 000 Ft-os dí-

jat nyert a Rajk László Szakkollégium közössége. Gratulálunk a kitüntetetteknek!

Télapó-ünnepség

A szakszervezeti bizottság december 9-én rendezi meg az idei Télapó-ünnepséget, amelyre minden dolgozónkat kisgyermekükkel szeretettel vár. Az ünnepség keretében a Vuk című rajzfilmet vetítik le.

TDK

Az általános kari TDK-konferencia december 13-án csütörtökön 2 órakor a Zsil utcai Tanácsteremben lesz! Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

A TDK-bizottság megalakulása

Egyetemünk TDK-tanácsa az ülései között felmerülő problémák megoldására, a résztvevő tevékenységcentrumok véleményének érvényesítésére és a titkár hatáskörének megosztására TDK-bizottságot hozott létre, amelynek tagjai az elképzelések szerint a titkáron kívül a két szakkollégium és az AIESEC képviselői, illetve a kari TDK-felkészítők, tanácskozási joggal részt vevő a KISZ-bizottság szakmai-tudományos felelőse. A bizottság első összejövetelén november 28-án, melyen a meghívottak többsége jelen volt, megállapodtak abban, hogy kivánatos a kari felkészítők munkájának segítségére kari diákképviseletet választani. Egyetértés mutatkozott abban, hogy a decemberben sorra kerülő kari konferencián az AIESEC-re leadott dolgozatok közül csak azoknak javasolható a 8 pont, amelyek már most elérik az egyetemi elfogadhatósági szintet, és az egyetemi beadási határidőt

való esetleges átdolgozással még csak jobbra tehető. Kérjük, a zsűrik szigorúan vitassák meg ezt a kérdést a területekre kerülő dolgozatoknál.

Az egyetemi konferenciával kapcsolatban úgy foglalt állást a bizottság, hogy 1985. február 25-én legyen a leadási határidő és az ülésnapok április 15-25. között kerüljön megrendezésre.

Ezután a TDK-titkár beszámolt a jövő évi országos konferencia eddig megismert feladatairól, időpontjáról és helyéről (közgazdasági szekció: április 10-11., Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola, marxizmus szekció: április 10-12., Gödöllő); illetve arról, mi történt a mozgalom továbbfejlesztésére javaslatokat tevő KISZ KB munkabizottságban. Végül a TDK nemzetközi kapcsolatainak és a pénzügyi lehetőségek esetleges bővítésének kérdéseiről folyt a megbeszélés.

Kalotay Kálmán

Tókei Ferenc a '99-es körben

1984. december 14-én este fél 7-től az '99-es klub vendégeként Tókei Ferenc tart előadást Beszélgetés a szocializmus állásáról címmel. Irodalomként az előadónak az azzal termelési móddal írott műveit (melyekben — leegyszerűsítve — kimutatja, hogy osztály nélküli társadalomban, a közhivatalokon keresztül is lehet kizsákmá-

nyolás), a tavalyi Marx-konferencián mondott beszédét és a Társadalmi Szemle ez év októberi számában megjelent Kortársunk-e Marx? (A nagyobb egészen gondolkodva) című írását ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

Szeretettel várunk minden érdeklődőt!

B. J.

Kereskedelmi kari tanácsülés

Napirenden az alkotói szabadság

Három napirendi pont szerepelt a kereskedelmi kar tanácsának november 27-i ülésén: az alkotószabadság rendszerének értékelése, az 1985-86. évi jegyzet, a szóbeli tájékoztatók.

Bajnógel József dékánhelyettes bevezetőjében elmondta, hogy az alkotói szabadsággal járó gondokat (eredményesség, óraterhelés, helyettesítés, stb.) a kari tanács már 1983-ban tárgyalta, de a problémák azóta se oldódtak meg. A szabadságolás tervezésének elősegítése érdekében részletes kérdőívet dolgoztak ki. A kérdőív a kidolgozásokra kerülő témára (ennek hasznosítása, célja, eredménye, stb.), az elbírálás módjára, a szabadság időtartamára, a helyettesítés megoldási formájára irányul, s megköveteli a tanácskezelő (intézetvezető) rövid indoklását is a javaslatot illetően, segíti a munka folyamatos ellenőrzését, a beszámoló elkészítését is.

A felmerült kérdésekre adott válaszaiban Kollarik Amália dékán kifejtette, hogy a szabadságolással összefüggő fegyelmezetlenséget, lazaságot meg kell szüntetni, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy bizalmatlanságról nincs szó, így nem terveznek szankciókat sem. Négyvenként maximum hat hónap adható alkotószabadság címén, ennek időtartama lehet rövidebb is: össze lehet kapcsolni ezt az oktatók számára vonzó külföldi tanulmányutakkal, elősegítve az arra való felkészülést, illetve a tapasztalatok feldolgozását. A szabadságolást össze kell hangolni a tanszéki tudomá-

nyos tervvel és a káderutánpótlási tervvel. Az alkotószabadság optimális hasznosítása érdekében, a nagyobb tervezettséggel biztosítani kívánják azt, hogy a kutatók a szabadság ideje alatt minden egyéb kötelezettség alól felmentést kapjanak.

A kari tanács elfogadta az alkotói szabadságra vonatkozó előterjesztést, majd Kollarik Amália értékelte a tanszék következő évi jegyzetét. A terv összesen harminc tananyagot tartalmaz, ezek kétharmadán a Nyelvi Intézet munkatársai dolgoznak. Különösen az angol tanszék igyekszik (11 jegyzet), igaz, hogy ezt megelőzően tíz évig angol jegyzet nem készült. A tananyagok között több olyan is szerepel a tervben, amely már korábban elfogadásra került. Készségek, határidőmódosításban főleg a Nemzetközi Kapcsolatok tanszéke „jeleskedik”. A dékán — a kari tanács egyetértésével — kérte a tanácskezelőket, hogy még egyszer beszéljék meg a szerzőkkel a határidőt, s ahol az eddig elvégzett munka alapján a jegyzet elkészítésének nincs realitása, az ne szerepeljen a tervben.

Kollarik Amália az ifjúsági parlament és a Nyelvi Intézetben folyt felmérés tapasztalatainak, tanulságainak ismertetésére tért át, majd végül Bajnógel József az új doktori eljárásról tájékoztatta a tanács tagjait.

Végül a dékán kérte az oktatók KISZ-szervezete és a tanácskezelők segítségét a „Rudas László”-díjra pályázók munkájának ösztönzésére.

— ri —

Abszurd mese

Jancsi, a kétkezi favágó és Juliska, háztartásbeli, menyegzőjüket tervezgetve nagyanyóhoz tartottak az erdőben. Nagymama, leánynevén, Agnes, épp a Patyolatnál mosatta fehér gyolcsát, így nem tudta, hogy mézeskalács házikójához kivonultak a tüzoltók. A paráznál Néző császár sütögette szalonnáját. Felháborodtak ezen az erdő kis lakói, a mókus répa-teretek-mogyoróval bombázta a császári vezérkart, míg egy partizán golyójától holtan zuhant a cserjésbe, ahol Hamupipóke éppen elvesztette. (A topánkját.) A daliás herceg nem tudta hová tegye. (Magát. Ugyanis a topánka meglelt, idős asszonyra hasonlított.) Hátán rózsás, rajta Intimpista ripacszkodott lopott csodalámpájával, elűzve a jellegetek Aesopus homlokáról. Az ösvényen tíz kicsi néger strázsált, védve azt a negyven rabló ellen. Am e kis munkasörög nem tudta megfélemlíteni a szocializmus vámszedőit. A gyermeklancfű és a lánckereskedelem tovább virágzott. Az erdő fogadott fiának, Mauglinak nem volt gyermekbarlangja, így nem csoda, hogy az illetékes rendőrőrsön kötött ki. Az őrsvezetőről hiányzott a piros nyakkendő. Talán nem élt ahhoz méltón? — kérdezhetnénk méltán.

A vadóc rosszcsonot pere rövid volt, a híres Petrocelli hamar kimosdatta a kisz koszlovagot. Cserébe az erdei gmk felhúzza végre évek óta épülőgető házát. Eppen idejében, mert megérkezett a Télapó, aki megdorgálta a mesemondót, hogy ne írjon többet ekkora marhaságot, mert ha ilyesmiken törí a bukai fejt, akkor megnézheti magát egy hónap múlva a vizsgákon, ahol nem virágcsal „jutalmaznak”. (Na, végre itt a vége, fuss el véle!!)

Kolozsvári Zoltán

Szabadosék bővületében...

Szerencsére a Közgáz Jazz Klub vissza-visszatérő vendége Szabados György. Egy hónapja Jifi Stivinnel játszott, december 1-én pedig új összetételű triójával szerepelt a Kinizsi utcában — mindkét szer tet híz előtt.

Igy a műsor után már nyugodtan kijelenthetjük, hogy az új formáció méltó a régi (Szabados—Vajda—Faragó) hírnevéhez, sőt...

A trió tagjai egymást múlták felül. Dresch Mihály (szaxofonok) rendkívül tisztán fújta mind a magas, mind a mély hangokat, improvizatív játéka, cirkulációs légzési technikája egészen egyedülálló. Geröly Tamás ütőhangszereiből káprázatos ritmusokat varázsolt elő. Szabados György hol a billentyűk, hol a zongora húrjain, ujjhegyeivel, ujjperccel, könyökkel játszott — kiválóan. Milyen „egyszerű”, a siker titka: négy egy egyszerű dallamot, fejleszd tovább, játszd komolyzenei, népzenei bartóki motívumokat, juttasd

el a közönséget is szinte az extázisig, majd oldd fel a feszültségeket, s már csak meg kell hajolnod a felszabadult tapsviharban.

Szabadosék óriási sikere után nehéz dolga volt az NDK-beli Unkród—Zerbe duónak. (Dietrich Unkród — tuba, Hannes Zerbe — billentyűs hangszerek). Sokan el is távoztak már a műsoruk előtt a kései kezdés miatt, s talán riasztó volt a formáció szokatlan összetétele is. Ok is free-jazzt játszottak, különleges hanghatásokat keltve, igen magas színvonalon. (Hannes Zerbe 15 tagú együttesének lemeze egyébként az NDK Kultúra boltjában megvásárolható.)

A közönség tehát ezen a héten is ragyogó koncerteket láthatott, a mai belépőárakhoz képest nagyon olcsón (30 forintért).

Volt egyszer rég, még a rekonstrukció előtt, egy legendás hírű jazz klub a közigazom, s most végre újra az ország legjobb klubjai közé tartozik... —ri—

Bira Mariann

KAVARGÁS

a mélyben kavargó valami feltör és visszahull kavargó nem múlik gyöttrődöm figyelmem	másfelé fordítom hiába nem múlik feltör hát leírom nem segít továbbra kavargó
--	---

Már szemesnek sem áll a világ...

A régi bölcs mondás, hogy „szemesnek áll a világ”, az idei vizsgajelentkezések alkalomával megint megújult. Azokat, akik régi jó szokásuk szerint a vizsgajelentkezések leadásának első napján 8 órakor megjelentek a tanszéken, igencsak kellemetlen meglepetés érte. Ahol be lehetett jutni, ott azon nyomban kiderült, hogy a decemberi vizsganapok már elkeltek, de volt ahonnan elküldték a jelentkezőket azzal, hogy majd 9 órától, fél 10-től, stb. lehet leadni a jelentkezéseket. Ha ennek valaki bedőlt, azt később érte a hidegzuhany. Mire — mondjuk háromnegyed kilenre visszaért (mondván nehogy megleőzzék), addigra már beengedték azokat, akik 10-15 perccel 8 óra után értek oda és így persze decemberi és január eleji napok itt is elfogytak. De ez még mindig nem minden. Egyes tanszéken voltak olyan jóindulatúak, hogy legalább várakozólistákat nyitottak (világ-gazdasági tanszék), de előfordult az is, máshol, hogy a megengedett létszám fölött jelentkezők nevét egyszerűen kihúzták, úgy, hogy az érdekeltek nem is tudnak róla, hogy az adott napon nem vizsgázhatnak. Mikor megkérdeztük, hogy velük mi lesz, a vá-

lasz rendkívül egyszerű volt: „majd jönnek más napon”. Nem mondom, hogy a diákok eljárása teljesen korrekt volt, de amit a tanszéki titkár csinált (már amikor letette a regényt a kezéből), az felháborító. Pláne, ha hozzávesszük az egyetemi polgárhoz legkevésbé sem méltó bánásmódot, amiben részesültünk. (Ezen a téren egyébként az elmélet-történet tanszék már régóta „élen jár”.)

Olyan zseniális megoldás is előfordult, hogy a tanszéki hirdetőtábla szerint csak 27-étől kezdve lehetett feliratkozni, de mi sem természetesebb, mint az, hogy már 26-án is fogadtak el jelentkezéseket és akkor még azt vágták a fejünkhez, hogy „tudhatták volna, hogy mindenhol hétfőtől lehetett jelentkezni, miért pont itt lenne másképp?”

Az, hogy a hirdetőmást mondott, úgy látszik teljesen mellékes (szociológia tanszék).

Hogy miéle megpróbáltatások várnak még ránk, azt csak sejtteni lehet, de annyi bizonyos, hogy akinek sikerül decemberi vizsgára jelentkeznie, annak legalábbis süsszeme kellett, hogy legyen.

Sz. A.

Sport — Sport — Sport

Kosárlabda:

Lányaink megszerezték az NB I-ben idei első győzelmeiket. Oriási csatában: Közgáz—Ganz-MÁVAG 64-62.

Elkezdődött az egyetemi, főiskolai országos bajnokságok 1984—85-ös sorozata. Kosárlabdában a lányok a Kecskeméti Tanítóképzőt fölényesen, a fiúk a Nyiregyházi Mezőgazdasági Főiskola NB II-es csapatát nagy küzdelemben, szép mérkőzésen győzték le, s így mindkét csapatunk bejutott a következő fordulóba, ahol további sikereket kívánunk.

Réplabda:

A lányok az 1981-ben induló nemzetközi Duna Kupában szerepeltek. Kezdetben sikerrel, a véghírára azonban rosszult végződött, s ezért nem tudtuk az első helyet megszerezni. A tornán két osztrák, két cseh és két magyar csapat vett részt. Mindegyik otthonában volt egy-egy forduló, így jöttek létre a körmérkőzések. Csapatunk végül a 2. helyen végezt. Az NB I-es bajnokság folytatásában a lányok az 5-8. helyért küzdenek.

Labdarúgás:

Focicsapatunk a IX. kerület képviselőitében remekül szerepelve, megnyerte a Budapesti Lakóhelyi Spartakiádót.

Vitorlázás:

Egyetemünk elsőéves hallgatója, Nyári Gyula — társával — ismét kiváló eredményt ért el. A jugoszláviai Opatijában megrendezett vitorlászversenyen — amely a Világ Kupába is beszámít! —, kitűnő versenyzéssel megszerezték a 470-es hajóosztályban a győzelmet. Gratulálunk!

Természettudományok:

Lelekes túrávezetőink szervezik a túrazsuzozást. Már körülbelül 80 fő leigazolt hódolója van ennek az egészséges, csodálatos körülmények között végezhető sportformának. A szakosztály a hétvégeken remek programokat biztosít. Az érdeklődők keressék Váradí Tíbor elsőéves, 16-os csoportbeli, illetve Ollári István szintén elsőéves, 13-as csoportbeli hallgatókat.

Kun István

Tartozik

Egyik barátom igencsak meglepődött, amikor november 29-én este kézbe vette aznap „postáját” a Kinizsi kollégiumban. Csodálkozva olvasta miszerint FELSZÓLITJÁK, hogy másnap, 30-án délután kettőig fizesse be a szeptember, október, november havi kollégiumi díjat, (közel 2000 Ft-ot), s ha nem teszi meg a kijelölt határidőre, akkor a késedelem miatt KAMATOT kell fizetnie. Ebben még nincs semmi különös, ám jelen esetben a körülmények még másról is beszélnek.

A srác ugyanis szociális ösztöndíjat kap, s jogosan gondol-

ta, hogy (a jól bevált gyakorlat szerint, s mint ahogy tavaly is tették) ebből az összegből le fogják vonni a kollégiumi díjat. Ezt nem tették, s erről még őt sem értesítették. Ő pedig ezt nem is tudhatta, hiszen időközben családja egy kislánnyal gyarapodott. (a felesége így nem dolgozik), s emiatt is nagyobb összegű segélyt kap. Így könnyen elgondolható, hogy mennyire hátba vágta a 29-én érkezett felszólítás.

Nem hiszem, hogy ne jelentkezett volna a hiány előbb az adminisztrációban! Nem hiszem, hogy az ügyben csak ilyen későn, csak ilyen módszerrel lehetett eljárni! Azt viszont igen, hogy nem nagy elvárás: kicsit körültekintőbben...

(tes —)

Cytológia (2.)

A női ivarszatorna rosszindulatú daganatainak mintegy 70-80 %-át a méhnyakok teszik ki. A méhnyak két formáját különböztetik meg: az egyik a méhnyak-, a másik a méhnyaktrák. A kettő klinikai megjelenésében, lefolyásában, felismerésében és gyógyításában egymástól eltér, ezért külön-külön ismertetjük.

A méhnyaktrák — éppen úgy mint más rákbetegség — kialakulásának pontos okát nem tudjuk. Ennek ellenére a kérdésben az elmúlt évek kutatásai számos fontos megállapítást hoztak. Ezek közül talán a legfontosabbak lehetnek a méhnyak sok éven keresztül fennálló idült gyulladásai, amelyek kialakulásában szerepet játszhatnak a baktériumok, a gombák, a trichomonas, esetleg a vírusok is. A promisszkuitás, a nemi tisztálkodás hiánya sem elhanyagolható. Kórokként szerepelhetnek a szülések, a terhességmegszakítások során keletkező méhnyakjébredések is. A fogamzásgátló tabletták szerepe e téren nem bizonyított.

A méhnyaktrák elsősorban a méhnyak hüvelyi részének többrejtő laphámjából, vagy ritkábban a méhnyak csatornájának mirigyéből indul ki. A méhnyaktrák kialakulásának folyamatát minden esetben kóros hámelváltozások, ún. rákelőző állapotok jelzik. A méhnyak rákelőző állapotait idegen szóval dysplasiának nevezik, amely enyhé, közepes és súlyos fokú lehet. A dysplasiák a méhnyakon sok éven keresztül jelen lehetnek anélkül, hogy az esetek többségében bármilyen klinikai tünetet vagy panaszt okoznának.

Bizonyított tény, hogy a méhnyak rákelőző állapotai súlyosságuktól függően mintegy 6-12 év alatt alakulnak át rákká. A méhnyak kóros rák-megelőző hámelváltozásainak rákjáknak legegyszerűbb és leghatékonyabb felismerési módszere a cytodiagnosztika.

A tömegszűrészek során végzett nőgyógyászati vizsgálatok a hüvelyi hátsó boltozatról és a méhszájról papálcikára rögzített nedves vattatamponnal vett kenet (sejtminta) vékonyüveglemezre vihető, és rögzít-

tes, festés után közvetlenül mikroszkóppal vizsgálható.

A mikroszkópos cytológiai vizsgálat során a helyes technikával nyert kenetekben jelen lévő sejtek egyértelműen jelzik a méhnyak kóros elváltozásait, esetleg rákját és egyben megszabják a követendő gyógyítási módját is. Cytológiai vizsgálatok mellett rendkívül fontoságú a kolposzkópos vizsgálat, amelynek lényege a méhszáj felszínének nagyító-lencsével történő vizsgálata is. A két módszer együttes alkalmazásával kóros elváltozások csaknem 100 %-ban kórismézhetők.

Magyarországon 1983-ban az összes méhnyakrákos beteg között az ún. 0 stádium (teljes mértékben gyógyítható rák) már 85 %-ban fordult elő, szemben a 20 év előtti 15 %ossal. A fennmaradó 15 % az előrehaladott rákkal, tünetekkel jelentkezők felkeresése, szűrése további feladatunk.

Egészségügyi kormányzatunk az elmúlt 12 évben megteremtette a cervixcytológiai vizsgálatok személyi és tárgyi feltételeit. A cytológiai hálózat ma már 1400 000 nőgyógyászati cytológiai vizsgálat elvégzésére képes. Ez a szám 1986-ra az ún. cervix (méhnyak) program keretében 2 000 000-ra emelkedik, amelynek célja minden 20—65 év közötti nő 2 évenkénti legalább egyszeri cytológiai rák-szűrő vizsgálata.

Írta: Bak Mihály dr.
Bodó Miklós dr.
Országos Onkológiai Intézet

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Feltöltő szerkesztő: FARKASINSZKYNYF HALAY EDIT
Szerkesztőség: 1093 Budapest IX. Dimitrov tér 4. Telefon: 174 348
Kiadó: Hirtlapkiadó Vállalat Budapest, VIII. Blaha Lujza tér 3.
Feltöltő kiadó: TILL IMRE
84-6051. Szikra Lapnyomda, Budapest
Feltöltő vezető: CSÖNDEZ ZOLTÁN vezérigazgató